

บทที่ 4

ผลการวิจัย

- ตอนที่ 1 สภาพทั่วไป และบริบทของสนามที่ใช้ในการวิจัย
- ตอนที่ 2 กระบวนการได้มาของคณะกรรมการโรงเรียน
- ตอนที่ 3 การดำเนินงาน และผลการดำเนินงาน รวมทั้งสภาพปัญหาอุปสรรค ตลอดจนวิธีการแก้ปัญหาของคณะกรรมการโรงเรียน
- ตอนที่ 4 ตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนเพชรน้ำใจ

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไป และบริบทของสนามที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนเพชรน้ำใจ

ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนเพชรน้ำใจ เป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยเริ่มเปิดเรียนเป็นปีแรกในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2530 รับนักเรียนชั้นเด็กเล็ก และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระดับชั้นละ 3 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 6 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 222 คน จำนวนครู 9 คน

ต่อมาในปีการศึกษา 2537 – 2541 เปิดรับนักเรียนเพิ่มมากขึ้น ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 จนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 42 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,570 คน ครู 72 คน ซึ่งในแต่ละปีจำนวนนักเรียนได้เพิ่มมากขึ้น คือ ปีการศึกษา 2537 มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,570 คน และครู 72 คน ปีการศึกษา 2538 มีจำนวนนักเรียน 1,589 คน และครู 71 คน ปีการศึกษา 2539 มีนักเรียน 1,634 คน และครู 72 คน และปีการศึกษา 2541 มีนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 1,628 คน และครู 72 คน การที่มีนักเรียนเพิ่มมากขึ้นนั้น เนื่องจากโรงเรียนขยายห้องเรียนให้เพิ่มมากขึ้น ในปีงบประมาณ 2538 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้อนุมัติงบประมาณ จำนวน 14,300,00 บาท ให้เป็นค่าก่อสร้างอาคารเรียนแบบวัดปากน้ำ เป็นตึก 4 ชั้น จำนวน 18 ห้องเรียน ทำการก่อสร้างระหว่างเดือนสิงหาคม 2538 ถึง สิงหาคม 2539 อาคารหลังนี้มีชื่อว่า “อาคารกาญจนาภิเษก”

และปีการศึกษา 2542 – ปัจจุบัน เปิดรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 42 ห้องเรียน นอกจากนี้ยังเปิดรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสเข้าเรียนตามนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,617 คน ครู 72 คน โดยมีนายไพโรจน์ วงศ์ประกอบ (นามสมมติ) ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน

สภาพทั่วไปของโรงเรียน

โรงเรียนเพชรน้ำใจตั้งอยู่เลขที่ 81 ซอยร่วมโพธิ์ เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร เปิดทำการสอนตั้งแต่ในระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล 1 – 2) และในระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ 5 ไร่ 61 ตารางวา โรงเรียนตั้งอยู่ติดกับชุมชนบ้านไผ่ (นามสมมติ) ซึ่งจัดเป็นชุมชนแออัดแห่งหนึ่ง บริเวณใกล้เคียงมีโรงเรียนอีก 2 แห่งซึ่งเปิดสอนในระดับประถมศึกษาเช่นกัน คือ โรงเรียนวัดโคกเจริญ และโรงเรียนอุทยานวิทยา (นามสมมติ) ลักษณะของชุมชนบริเวณโรงเรียนเพชรน้ำใจ หรือชุมชนบ้านไผ่นั้น เป็นชุมชนที่อยู่ติดกับถนนบ้านไผ่ประชา (นามสมมติ) ชาวบ้านจะอาศัยอยู่ใกล้เคียงกันจนแออัด ลักษณะบ้านทำด้วยไม้ชั้นเดียว เนื้อที่ไม่เกิน 5x7 เมตร ในครอบครัวหนึ่งจะมีสมาชิกประมาณ 3 – 5 คน ข้างล่างบ้านเป็นน้ำค้ำในลำคลองซึ่งสกปรก ส่งกลิ่นไม่พึงประสงค์ให้กับผู้ที่อยู่อาศัย มีขยะลอยอยู่ในน้ำบ้างในบางบ้าน สำหรับการเดินทางเข้าออก ชาวบ้านใช้สะพานปูนที่ค่อนข้างแคบ ซึ่งตัดผ่านหน้าบ้านทุกคน ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย ทำให้มีรายได้น้อย เนื่องจากวุฒิการศึกษาต่ำ คือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 หรือน้อยกว่า และไม่ใช้บุคคลที่อาศัยอยู่ที่นี้แต่โดยกำเนิด ส่วนมากเป็นบุคคลที่ย้ายมาจากถิ่นอื่น เช่น หนองคาย ร้อยเอ็ด น่าน พัทลุง เป็นต้น ด้วยเหตุผลเดียวกันคือ มาหางานทำในกรุงเทพฯ มีวัดซึ่งเป็นสถานที่ทำกิจกรรมทางศาสนาเป็นประจำทุกปี คือ วัดบ้านไผ่ (นามสมมติ) ซึ่งอยู่ห่างจากชุมชน ประมาณ 1 กิโลเมตร

โรงเรียนเพชรน้ำใจเป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาตามแนวการจัดเตรียมความพร้อมและประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) รวมทั้งสิ้นจำนวน 42 ห้องเรียน สามารถแบ่งรายละเอียดได้ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนห้องเรียน และนักเรียน จำแนกตามชั้นเรียน (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2542)

ระดับชั้น	จำนวนห้อง	จำนวนนักเรียน (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ระดับก่อนประถมศึกษา				
อนุบาล 1	3	43	62	105
อนุบาล 2	3	62	43	105
รวม	6	105	105	210
ระดับประถมศึกษา				
ประถมศึกษาปีที่ 1	6	125	105	230
ประถมศึกษาปีที่ 2	6	121	114	235
ประถมศึกษาปีที่ 3	6	133	107	240
ประถมศึกษาปีที่ 4	6	136	104	240
ประถมศึกษาปีที่ 5	6	112	121	233
ประถมศึกษาปีที่ 6	6	110	119	229
รวม	36	737	670	1,407
รวมทั้งสิ้น	42	841	775	1,617

ที่มา : ธรรมนูญโรงเรียนเพชรน้ำใจ, 2542

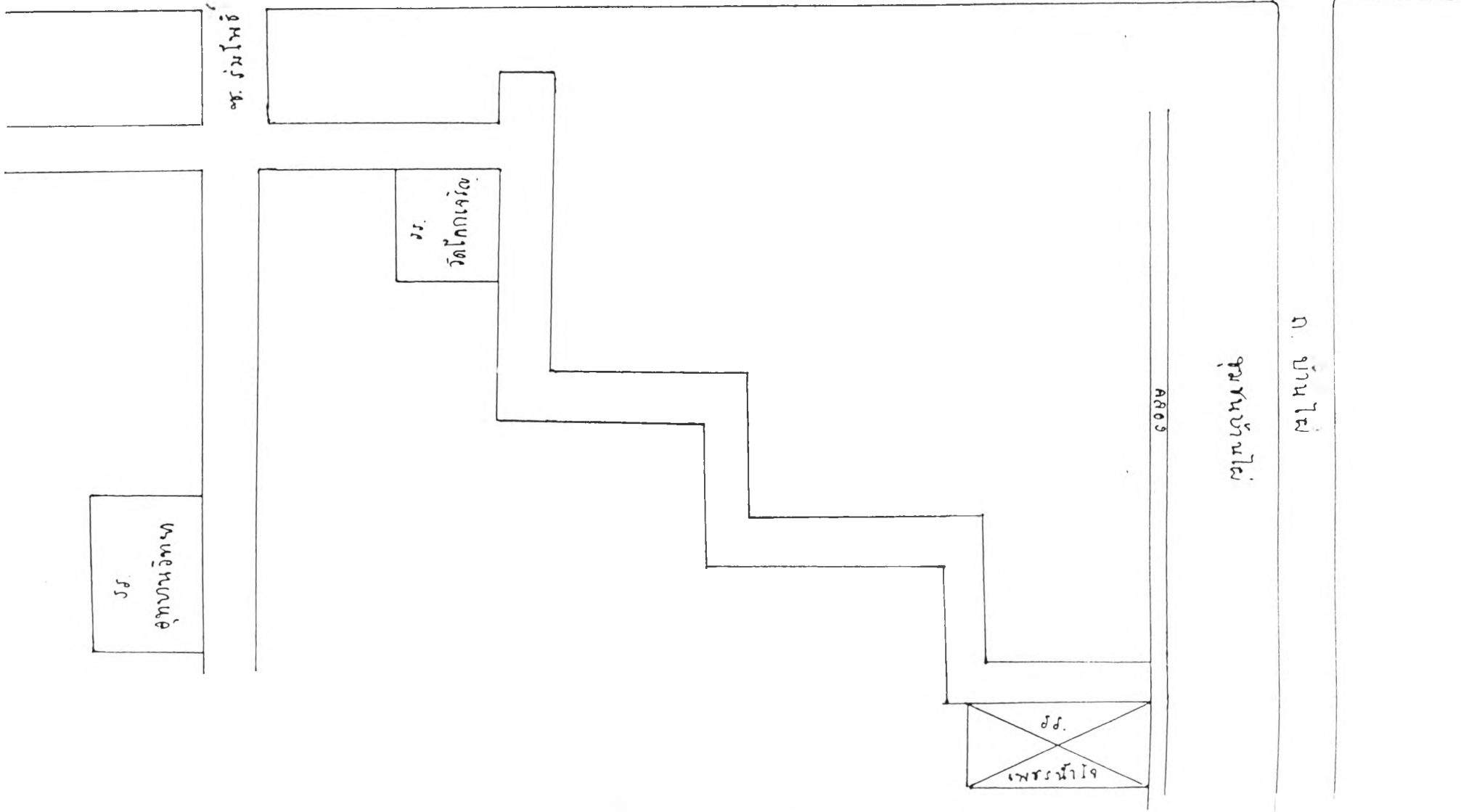
นอกจากนี้โรงเรียนยังเปิดรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสเข้าเรียนตามนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,617 คน และมีครูจำนวน 72 คน โดยแบ่งเป็นชาย 7 คน และหญิง 64 คน วุฒิการศึกษาของครูมีตั้งแต่ระดับอนุปริญญา จนถึงระดับปริญญาโท โดยแบ่งเป็นครูที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 2 คน ระดับปริญญาตรี จำนวน 60 คน และระดับปริญญาโท จำนวน 9 คน

ภายในบริเวณโรงเรียนเพชรน้ำใจประกอบด้วยอาคารเรียน จำนวน 2 หลัง แบ่งเป็น หลังละ 60 ห้องเรียน อาคารเอนกประสงค์ จำนวน 1 หลัง โรงอาคาร 1 หลัง และบ้านพักภารโรง 1 หลัง ซึ่งประกอบด้วย 3 ห้อง ส่วนห้องน้ำซึ่งอยู่ในตัวอาคารต่าง ๆ มีจำนวนทั้งหมด 91 ห้อง

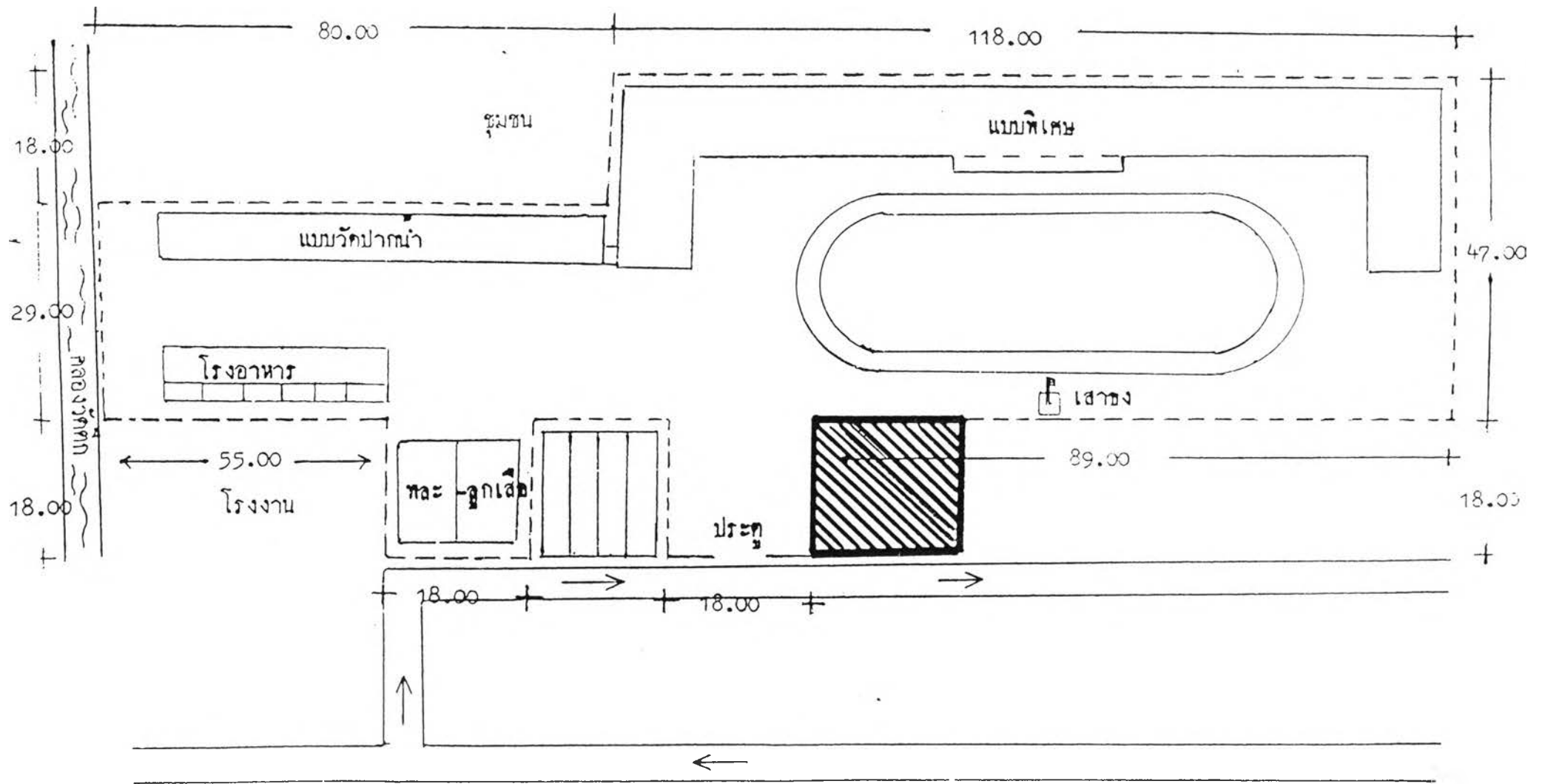
โรงเรียนมีการจัดผังตามแนวนนรอบโรงเรียนเป็นรูปตัวยู ประตูทางเข้าสู่โรงเรียนมีประตูเดียว คือ ประตูด้านหน้าโรงเรียน ซึ่งเป็นประตูรั้วสีน้ำเงิน บริเวณหน้าประตูมีป้อมยาม ซึ่งจะมียามนั่งเฝ้าตรวจบุคคลภายนอกเข้าออกในช่วงเวลา 8.00 – 15.00 น. ซึ่งเป็นเวลาทำการเรียนการสอนของโรงเรียน เนื่องจากในตอนเช้าก่อนโรงเรียนเข้า และเย็นหลังเลิกเรียน จะมีครูเวรทำหน้าที่รับ-ส่งนักเรียน จำนวน 2- 3 ท่าน เมื่อผ่านประตูเข้ามาจะพบบริเวณที่ทางโรงเรียนทำเป็นที่จอดรถสำหรับคณะครู-อาจารย์ จากนั้นจะเป็นอาคารเรียนถาวร 2 หลัง สูง 4 ชั้น เป็นรูปตัวยูล้อมรอบบริเวณสนามฟุตบอล ถ้าเดินขึ้นไปบนอาคารเรียนถาวรทั้ง 2 หลังนี้ ซึ่งเป็นสถานที่ทำการเรียนการสอน เป็นห้องเรียน ห้องพักครู หรือห้องผู้บริหาร ในชั้นที่ 1 จะเป็นห้องธุรการ และห้องผู้ช่วยผู้อำนวยการทุกฝ่าย มีโรงอาหารภายในอาคารเรียน มีห้องเรียนชั้นอนุบาล 1 – 2 ชั้นที่ 2 จะมีห้องผู้อำนวยการโรงเรียน ห้องพักครู และห้องเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2 ชั้นที่ 3 เป็นห้องพักครู และห้องเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4 ส่วนในชั้นสุดท้าย ซึ่งเป็นชั้นที่ 4 ประกอบด้วยห้องพักครู และห้องเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5- 6 ถ้าไม่ขึ้นไปบนอาคารเรียน จากประตู เดินไปทางด้านขวามือ จะมีต้นไม้ร่มรื่น และมีม้าหินให้สำหรับนั่งอ่านหนังสือ หรือพักผ่อน ถ้าเดินผ่านบริเวณนี้ไป จะพบสนามวอลเลย์ซึ่งมีขนาดเล็กมากแต่ถ้าจากหน้าประตู แล้วเลี้ยวมาทางซ้ายมือ จะพบห้องพละ ซึ่งเป็นอาคารไม้เล็ก ๆ ชั้นเดียว ภายในอาคารเก็บอุปกรณ์กีฬาต่าง ๆ ไว้ มีห้องพักครูหมวดพลานามัย ผ่านห้องพละนี้ไป จะพบโรงอาหาร ซึ่งมีโต๊ะทานอาหารของนักเรียน เป็นโต๊ะไม้ จำนวน 320 ที่นั่ง โรงอาหารไม่อับทึบ โปร่งสว่าง อากาศถ่ายเทดี มีร้านอาหารจำนวน 7 ร้าน ซึ่งขายข้าวแกง ก๋วยเตี๋ยว หรือน้ำดื่ม นักเรียนสามารถเลือกรับประทานอาหารได้โดยวิธีต่าง ๆ คือ ทานอาหารถาดกับทางโรงเรียน อาหารที่เอามาจากบ้านเอง หรือซื้อทานที่โรงอาหารนี้ ช่าง ๆ โรงอาหารทางด้านขวามือ เป็นอาคารเอนกประสงค์ซึ่งสูง 3 ชั้น เป็นตึกสี่ขาวค่อนข้างทรุดโทรม เป็นสถานที่ที่ใช้สำหรับกิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่ใช้การเรียนการสอน เช่น การประชุม ห้องพักครูฝึกสอน เป็นต้น ด้านหลังโรงเรียนเป็นอาคารห้องพักของนักรก ภารโรง ซึ่งมีจำนวน 3 ห้อง แผนผังแสดงบริเวณที่ตั้งอาคารเรียนประกอบโรงเรียน แสดงผังแผนภูมิที่ 3 และแผนผังแสดงบริเวณที่ตั้งอาคารเรียนประกอบโรงเรียน แสดงผังแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 2 แผนที่โรงเรียนเพชรน้ำใจ

ก. อาณา

แผนภูมิที่ 3 แผนผังบริเวณที่ตั้งอาคารเรียนประกอบ โรงเรียนเพชรน้ำใจ

นโยบายพัฒนาการศึกษา

โรงเรียนเพชรน้ำใจมีนโยบายพัฒนาการศึกษาแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านปริมาณ ด้านคุณภาพ และด้านการบริหารและสนับสนุน ซึ่งนโยบายด้านปริมาณและคุณภาพ ล้วนเป็นนโยบายเพื่อพัฒนาการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา โดยเปิดทำการสอนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 สำหรับเด็กก่อนการศึกษาภาคบังคับ และจัดรับนักเรียนที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์เข้าเรียนในชั้นอนุบาล 1 ห้องเรียนละไม่เกิน 35 คน เพื่อที่จะเน้นการพัฒนาเด็กนักเรียนในชั้นอนุบาลให้มีความพร้อมด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา รวมทั้งเพื่อให้ความพร้อมที่จะเรียนในระดับประถมศึกษาได้อย่างมีวุฒิภาวะที่เหมาะสมกับวัย นอกจากนี้โรงเรียนยังเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กนักเรียนชั้นอนุบาลให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยทั้งในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้มีวุฒิภาวะตามสมควรแก่วัย โดยสนับสนุนให้มีการจัดซื้อจัดหา อุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ให้มากที่สุด และเน้นการพัฒนาด้านร่างกายของนักเรียน ส่วนในระดับประถมศึกษา เน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเน้นด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าด้านอื่น ๆ และเน้นทุกกลุ่มประสบการณ์ มุ่งปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ได้ฝึกปฏิบัติจริง มีทักษะการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้โรงเรียนจะจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการสนับสนุนอีกทางหนึ่งด้วย ด้านร่างกายมีนโยบายพัฒนาสุขภาพอนามัยนักเรียน รวมทั้งด้านจิตใจ มีนโยบายพัฒนานักเรียนให้มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรประถมศึกษาฉบับปัจจุบัน

สำหรับด้านการบริหารและสนับสนุน โรงเรียนเน้นการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านคุณวุฒิและคุณธรรมจริยธรรม มีนโยบายปรับปรุงกระบวนการบริหารให้มีประสิทธิภาพ โดยยึดกระบวนการนิเทศภายใน ควบคุม กำกับ และประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างทั่วถึง พัฒนาการจัดระบบสารสนเทศและระบบข้อมูลการจัดการศึกษา โดยใช้คอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาการบริหารงานด้านต่าง ๆ ให้ความสะดวกรวดเร็วและเป็นปัจจุบัน ตลอดจนปรับปรุงสภาพแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนให้สวยงาม เพื่อเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในทุก ๆ ด้าน โดยเน้นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้เด็กนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนงานกิจการนักเรียนในทุกด้านอย่างทั่วถึง เพื่อให้เด็กนักเรียนสามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมุ่งลักษณะนิสัยที่ดีในการเรียน รวมทั้งจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอ และในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนจะจัดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้สู่ชุมชน ให้ความช่วยเหลือในการจัดบริการ

แก่ชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยประสานงานกับคณะกรรมการโรงเรียน ชมรมผู้ปกครองและครูโรงเรียนพระยาประเสริฐฯ และผู้นำชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

แผนพัฒนาโรงเรียน

แผนพัฒนาโรงเรียนของโรงเรียนเพชรน้ำใจ เป็นแผนที่โรงเรียนกำหนดเพื่อมุ่งพัฒนาให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพในการศึกษามากขึ้น ซึ่งประกอบด้วย เป้าหมายของโรงเรียน จุดเน้นในการพัฒนาโรงเรียน บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และแผนงานงบประมาณ โดยมีรายละเอียดของแต่ละแผนงานดังนี้

เป้าหมายของโรงเรียน

โรงเรียนมีเป้าหมายในการจัดการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1) เป้าหมายด้านการบริหารและการจัดการ ประกอบด้วยนโยบาย 2 ข้อ คือ ปรับปรุงพัฒนาระบบการบริหารให้ ชัดเจนและคล่องตัว พร้อมกับส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยให้ยึดแนวปฏิบัติในการแบ่งโครงสร้างของงานให้ชัดเจน ตรงกับความสามารถของบุคลากร วางแผนการบริหารงานโครงการ สร้างระบบการจัดเก็บข้อมูล และจัดบริการด้านสุขภาพอนามัย และบริการแนะแนว

2) เป้าหมายด้านหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา เน้นการพัฒนาด้านหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ นักเรียนมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มียุทธศาสตร์ในการพัฒนา คือ พัฒนาครูผู้สอนให้เขียนแผนการสอนและจัดกิจกรรมตามแนวและแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมวิชาการ โดยจัดให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ในระดับประถมศึกษาเน้นการพัฒนาด้านหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มประสบการณ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

3) เป้าหมายด้านกำกับ ตรวจสอบ และรายงาน โรงเรียนต้องการเร่งรัดพัฒนาระบบการนิเทศภายใน การติดตามงาน และการรายงานอย่างเป็นระบบ จริงจัง ต่อเนื่อง และชัดเจน

4) เป้าหมายด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนกำหนดนโยบาย มุ่งส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษารวมทั้ง

การประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยยึดแนวปฏิบัติดังนี้ ร่วมกับผู้ปกครองในการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการศึกษา และมีการควบคุมคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน

จุดเน้นในการพัฒนาโรงเรียน

โรงเรียนเพชรน้ำใจจะดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระหว่าง ปี พ.ศ. 2542 – 2544 โดยกำหนดจุดเน้นไว้ 5 ด้าน คือ ด้านโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านบุคลากร ด้านการบริหารและการจัดการ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งจุดเน้นทั้ง 5 ด้านนี้สอดคล้องกับแนวปฏิรูปการศึกษาตาม นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านโรงเรียนและสถานศึกษา เน้นการปรับปรุงห้องเรียน ห้องวิชาการด้วยระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย จัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เป็นระเบียบสะอาด สวยงาม และปลอดภัย โดยจัดกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้นที่กำหนด โรงเรียนจัดให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์ ระดับชั้นละ 1 เครื่อง และติดตั้งระบบเครือข่ายเพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศของโรงเรียน

2) ด้านบุคลากร เน้นให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ มีความศรัทธาในวิชาชีพ ศึกษาค้นคว้ารูปแบบการทำงานเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรม จริยธรรม และระเบียบวินัยในตนเอง เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาชีพ อีกทั้งมีสวัสดิการและขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากร

3) ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และระเบียบวินัย เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งจัดให้มีการวัดผล ประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง

4) ด้านการบริหารและการจัดการ เน้นให้มีระบบการบริหาร มีโครงสร้างงาน มีคำสั่ง แต่งตั้งหน้าที่รับผิดชอบงาน ตลอดจนใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดเก็บข้อมูล ให้บริการด้านสุขภาพอนามัย และการบริการให้คำปรึกษาแนะแนว โดยจัดให้มีกิจกรรม คือ พัฒนาระบบ

5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน เน้นให้ชมรมผู้ปกครองครูและนักเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาและตรวจสอบคุณภาพของโรงเรียน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

โรงเรียนเพชรน้ำใจได้กำหนดแบ่งบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนไว้ดังนี้

กรรมการโรงเรียน มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาโรงเรียน ให้ความเห็นชอบในแผนนั้น ๆ แก่โรงเรียน นอกจากนี้ยังให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหารการเงิน และงบประมาณของโรงเรียน แสวงหาและให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นการจัดกิจกรรมเสริมสร้างการพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งรับฟัง และรับทราบความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนที่โรงเรียนกำหนดอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ประกอบกับแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการของโรงเรียนเพื่อดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการโรงเรียนมอบหมาย อีกทั้งยังเป็นการประสานงานกับองค์กรในท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและเอกชน และเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และร่วมพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

ผู้อำนวยการโรงเรียน มีหน้าที่บริหารงานตามนโยบายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนา/ธรรมนูญโรงเรียน/และนโยบายของทางราชการ ร่วมวางแผนและใช้แผนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามสภาพปัญหาและนโยบายด้านคุณภาพของหน่วยงานต้นสังกัด พร้อมทั้งควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ การปฏิบัติงานของครู โดยการยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่ปฏิบัติงานดีเด่น สนับสนุนให้ครูสร้างผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนระดับและเงินเดือนให้สูงขึ้น การจัดการเรียนการสอนให้ครบตามขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน โดยการจัดประชุมประจำเดือน ประชุมทางวิชาการ และประชุมของฝ่าย/งาน/กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อชี้แจงข้อราชการหาแนวทางในการปฏิบัติงานติดตามการปฏิบัติงานของครู และหาแนวทางแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงาน ตลอดจนการจัดอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะและประสบการณ์ให้แก่บุคลากรในโรงเรียน อีกทั้งปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่ปฏิบัติงานด้านวิชาการและดำเนินงานตามแผนงานโครงการ/กิจกรรมที่อยู่ในขอบข่ายงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ งานสัมพันธ์ชุมชน พร้อมทั้งมีการติดตาม นิเทศ ควบคุม ประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และการปฏิบัติงานของครูร่วมกับ ผู้อำนวยการโรงเรียน อีกทั้งจัดประชุมทางวิชาการ อบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการ หรือศึกษาดูงานเปรียบเทียบด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครู

ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายธุรการ มีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ การเงิน พัสดุ และงานบุคลากร ซึ่งเป็นงานรองจากงานทางด้านธุรการ แต่มีความสำคัญต่อโรงเรียนไม่น้อยไปกว่ากัน

ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการ มีหน้าที่หลักในด้านงานกิจกรรมนักเรียน โดยควบคุมกำกับ ดำเนินงานบริการด้านสุขภาพอนามัย โครงการอาหารกลางวัน อาหารเสริม อาคารสถานที่ เน้นการควบคุม กำกับ การใช้อาคารสถานที่ การปรับปรุงอาคารสถานที่ การจัดสภาพแวดล้อม และบุคลากรรวมทั้งจัดทำแผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ และปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี ในขอบข่ายงานที่ได้รับมอบหมาย ติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการปฏิบัติหน้าที่ของครูร่วมกับผู้อำนวยการโรงเรียน

ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง มีหน้าที่ในการรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน รายงานเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียน โดยจัดงานปฐมนิเทศผู้ปกครอง งานประชาธิปไตยในโรงเรียน รวมทั้งงานด้านบุคลากร เน้นการวางแผนบุคลากร เตรียมบุคลากรเข้าทำงานและปฐมนิเทศบุคลากร และจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากร พร้อมควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยพิจารณาการลงเวลาทำงาน การลา

ครูผู้สอน มีหน้าที่ในการสอน ซึ่งต้องเตรียมการสอน บันทึกการสอน โดยใช้การตรวจสอบจุดประสงค์การเรียนรู้ของนักเรียน การวัดผล ประเมินผล เน้นให้ผู้สอนสอนตามแผนการสอน คู่มือครู สอนเต็มเวลาเต็มหลักสูตร และเต็มความสามารถ พร้อมทั้งกวดขัน ติดตามให้นักเรียนมาเรียนอยู่เสมอ มีการจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ผลิต และใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย จัดทำเอกสารงานธุรการประจำชั้นให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน และส่งฝ่ายวิชาการตรวจสอบตามกำหนด จัดทำข้อมูลนักเรียนที่รับผิดชอบให้เป็นปัจจุบัน วัดผลและประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียนตามสภาพที่แท้จริงอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จัดทำแผนปรับปรุง แก้ไขปัญหาด้านการเรียนการสอนเมื่อนักเรียนมีปัญหา นิเทศ และให้คำปรึกษาซึ่งกัน

และกัน พร้อมทั้งปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการและข้อตกลงของโรงเรียน อย่างเคร่งครัด

นักการภารโรง มีหน้าที่หลักคือ การทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน พร้อมทั้งปิด เปิด ห้องเรียน อาคารเรียน อาคารต่าง ๆ และประตูโรงเรียน ดูแลน้ำดื่ม น้ำใช้ตามอาคารต่าง ๆ ตลอดจนใช้น้ำในห้องน้ำ ห้องส้วมของครู และนักเรียน ปรับปรุง ตกแต่งสวนหย่อมตามบริเวณ ต่าง ๆ ให้ดูสดชื่น สวยงาม มีชีวิตชีวา อยู่เวรยาม รักษาความปลอดภัยของโรงเรียนภาคกลางคืน ทุกคืน เพื่อเป็นการรักษาความปลอดภัยสถานที่ราชการและทรัพย์สินสมบัติของทางราชการ เดินหนังสือราชการ/หนังสือทั่วไป บริการครูและนักเรียนตามความเหมาะสม พร้อมทั้งดูแล รักษา ปรับปรุงอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ของโรงเรียนให้สามารถใช้งานตามควรแก่สภาพ

แผนงานงบประมาณ

โรงเรียนเพชรน้ำใจได้จัดสรรงบประมาณตามการประมาณการรายรับรายจ่าย โดยศึกษา จากข้อมูลพื้นฐานของจำนวนนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

1) ประมาณการจำนวนนักเรียน

ปีการศึกษา	2542	2543	2544
ระดับชั้น			
อนุบาล 3 ขวบ	34	34	34
อนุบาลปีที่ 1	99	107	105
อนุบาลปีที่ 2	111	102	105
รวมระดับอนุบาล	210	209	210
ประถมศึกษาปีที่ 1	229	232	210
ประถมศึกษาปีที่ 2	236	224	210
ประถมศึกษาปีที่ 3	240	236	210
ประถมศึกษาปีที่ 4	241	240	210
ประถมศึกษาปีที่ 5	233	238	210
ประถมศึกษาปีที่ 6	229	233	215
รวมระดับประถมศึกษา	1,408	1,403	1,440
รวมทั้งสิ้น	1,618	1,612	1,650

2) ประมาณการรายรับ

ปีการศึกษา	2542	2543	2544
แหล่งที่มาของรายรับ			
เงินงบประมาณ	436,830	435,240	445,500
เงินบำรุงการศึกษา	105,000	104,500	1,050,000
เงินอาหาร	2,846,800	2,640,000	2,750,000
เงินอื่น ๆ (เงินบริจาค, เงินทุนนักเรียน ขาดแคลน)	499,000	773,000	1,047,000
รวมทั้งสิ้น	3,887,660	3,952,740	4,347,500

3) ประมาณการรายจ่าย

ปีการศึกษา	2542	2543	2544
รายจ่ายจำแนกตามแผน			
1. แผนยุทธศาสตร์ด้านอาคารสถานที่ (อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์)	498,000	490,000	750,000
2. แผนยุทธศาสตร์ด้านบุคลากร	120,000	130,000	140,000
3. แผนยุทธศาสตร์ด้านหลักสูตรและ กระบวนการเรียนการสอน	404,800	707,000	762,500
4. แผนยุทธศาสตร์ด้านระบบบริหาร และการจัดการ	2,840,000	2,600,000	2,675,000
5. แผนยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วม ของชุมชน	10,000	15,000	20,000
รวมทั้งสิ้น	3,872,800	3,942,000	4,347,500

จากการศึกษาสภาพทั่วไปและบริบทของสนาม ผู้วิจัยพบตัวบ่งชี้การปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมีนโยบายพัฒนาการศึกษาในเรื่องคณะกรรมการโรงเรียน ที่ชัดเจน โรงเรียนสามารถปฏิบัติตามเป้าหมายด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนได้ตามที่กำหนดไว้ คณะกรรมการโรงเรียนมีนโยบายหรือแผนการดำเนินงานของโรงเรียน และคณะกรรมการโรงเรียน ตระหนักในอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในธรรมนูญโรงเรียน

ตอนที่ 2 กระบวนการได้มาของคณะกรรมการโรงเรียน

เนื่องด้วยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปของคณะกรรมการโรงเรียน ดังนั้นสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงขานรับนโยบายดังกล่าวด้วยการกำหนดให้ทุกโรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียน มีขั้นตอนการสรรหาคณะกรรมการโรงเรียนแสดงได้ดังแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนการสรรหาคณะกรรมการโรงเรียน

ขั้นตอนการได้มาของคณะกรรมการโรงเรียนควรเริ่มจากโรงเรียนกำหนดจำนวน และ สัดส่วนของคณะกรรมการโรงเรียน โดยทุกโรงเรียนต้องมีคณะกรรมการโรงเรียนอย่างน้อย 7 คน แต่ไม่เกิน 15 คน และมีองค์ประกอบที่สำคัญสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มบุคคล ได้แก่

- 1) ผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูในโรงเรียน
- 2) ผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่าของโรงเรียน
- 3) ผู้ทรงคุณวุฒิจากประชาชน ผู้นำทางศาสนา บุคคลในองค์กรปกครองท้องถิ่นและหรือ ข้าราชการอื่นที่ไม่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และต้องเป็นไปสัดส่วนที่เท่า ๆ กัน เช่น มีคณะกรรมการโรงเรียนจำนวน 15 คน อัตราส่วนของคณะกรรมการโรงเรียนที่ได้ ควรจะเป็น 5 : 5 : 5 อีกทั้งคณะกรรมการโรงเรียนจะต้องเป็นบุคคลที่สนใจและให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษาของประเทศ และที่สำคัญโรงเรียนต้องดำเนินการสรรหาคณะกรรมการโรงเรียนด้วยวิธีการเลือกตั้ง โดยให้โรงเรียนประกาศรับสมัครคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจของผู้ลงรับสมัครเลือกตั้ง แต่ถ้าไม่มีผู้ใดมาสมัคร หรือมาสมัครไม่ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ ให้โรงเรียนเสนอรายชื่อคณะกรรมการโรงเรียนเป็นจำนวน 2 เท่า แล้วคัดเลือกภายในโรงเรียนเองให้เหลือเท่าจำนวนที่ต้องการ ซึ่งในกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิก็ให้ดำเนินการเช่นเดียวกัน เมื่อได้รายชื่อคณะกรรมการโรงเรียนเรียบร้อยแล้ว ต้องเสนอชื่อให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทำการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ เพื่อให้คณะกรรมการโรงเรียนเริ่มดำเนินงานได้อย่างเต็มบทบาทของตนเอง โดยเฉพาะการเข้าร่วมประชุมภาคเรียนละ 2 ครั้ง ซึ่งคณะกรรมการโรงเรียนทุกคนมีวาระการดำเนินงาน 4 ปี แต่คณะกรรมการโรงเรียนบางคนอาจจะไม่สามารถดำรงตำแหน่งได้ครบตามวาระที่กำหนด และเมื่อโรงเรียนได้ทราบคำสั่งดังกล่าว จึงรีบดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียนขึ้นโดยมีขั้นตอนในการสรรหาที่แตกต่างกันได้ อาจจะเป็นการแต่งตั้งหรือการเลือกตั้ง แล้วแต่ดุลยพินิจและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ

โรงเรียนเพชรน้ำใจเปิดสอนในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนหนึ่งในหลายโรงเรียนที่จัดให้มีคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อเป็นการตอบรับพระราชบัญญัติการศึกษาและนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้วิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนจำนวน 15 คน ด้วยการระบุดัวบุคคลที่จะเชิญมาร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน เลือกจากบุคคลที่มีอุปการะคุณแก่ทางโรงเรียนก่อนเป็นอันดับแรก เช่น บุคคลที่บริจาคที่ดินให้แก่โรงเรียน ได้แก่ ประธานคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งบริจาคที่ดินจำนวน 75 ไร่ ให้แก่ทางโรงเรียนเพื่อก่อสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติม รวมทั้งคณะกรรมการโรงเรียนอีก 2 คนซึ่งอยู่ในตระกูลที่บริจาคที่ดินให้แก่โรงเรียน ตั้งแต่เริ่มแรกเพื่อใช้ในการสร้างโรงเรียน จากนั้นโรงเรียนจึงเริ่มพิจารณาคัดเลือกผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 4 คน โดยพิจารณาเลือกผู้ปกครองที่ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนมาตลอด ไม่ว่าจะ

เป็นการช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ หรือทุนทรัพย์ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เลือกจากที่เคยร่วมทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน เช่น การให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน ร่วมเป็นกรรมการตัดสินรางวัลในกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ หรือ การแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยหนึ่งในผู้ทรงคุณวุฒินั้นเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับโรงเรียนเพชรน้ำใจ การที่ทางโรงเรียนได้เชิญมาร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียนนั้น เนื่องจากโรงเรียนเพชรน้ำใจเป็นโรงเรียนน้องของโรงเรียนมัธยมศึกษาดังกล่าว ในด้านผู้แทนครูของโรงเรียนประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียนที่บังคับเป็นโดยตำแหน่ง เพราะในกฎ ระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องดำรงอยู่ในตำแหน่งเลขานุการของคณะกรรมการโรงเรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ เป็นบุคคลที่มีอายุราชการมากกว่าผู้ช่วยท่านอื่น ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริการ เนื่องจากหน้าที่โดยตำแหน่งมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับคณะกรรมการโรงเรียนอยู่แล้ว รวมทั้งผู้แทนครู 2 คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการโรงเรียนทั้งที่เจ้าตัวไม่เคยรู้มาก่อน แต่ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนได้เสนอรายชื่อให้ผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนพิจารณา และประกอบกับครูทั้งสองคนเคยร่วมทำงานในตำแหน่งเลขานุการของโครงการที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้น ทำให้มีผลงานเป็นที่ต้องตาต้องใจของผู้ผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการ

“เราใช้วิธีการแต่งตั้งครับ เลือกตั้งไม่ทัน เพราะพอเราทราบเรื่อง ทางสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครเขาก็ระบุว่าต้องเลือกกรรมการโรงเรียนให้เสร็จภายใน 1 เดือน ซึ่งเมื่อเราประชุมกันแล้ว คิดว่าไม่มีทาง ท่านผู้อำนวยการเลยเสนอให้แต่งตั้ง โดยพิจารณาจากคนที่มีอุปการะคุณแก่ทางโรงเรียน หรือคนที่เคยช่วยเหลือโรงเรียนเป็นสำคัญครับ”

ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริการ

“ผู้อำนวยการเขาจะเลือกคนที่เคยช่วยเหลือโรงเรียน อย่างท่านชายนี้ก็บริจาคที่ดินให้กับทางโรงเรียน หรือผู้ปกครองบางคนเขาก็เคยช่วยทางโรงเรียน อย่างคุณปิตินี่ เคยมาช่วยจัดสวนให้ทางโรงเรียนครั้งหนึ่ง ผู้อำนวยการเลยเชิญมาร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียนด้วย”

ผู้แทนครูคนที่ 1

“พอเราทราบเรื่องจากทางกระทรวง ผู้อำนวยการก็เรียกประชุม ในที่ประชุมจึงสรุปว่าควรจะใช้การแต่งตั้งมากกว่า เพราะว่าเราไม่มีเวลาที่จะมาเลือกตั้ง กว่าจะเลือกตั้งได้ก็ยุ่งยาก แล้วก็เสียเวลา อีกอย่างถ้าแต่งตั้งก็ได้คนที่ตรงกับทางโรงเรียนต้องการ ก็เริ่มระบุรายชื่อแต่ละบุคคลตามความช่วยเหลือ อย่างตระกูลสิงห์เสนีนี่ต้องเชิญเพราะไม่น่าเกลียด เป็นตระกูลผู้มีอุปการะคุณกับทางโรงเรียนเป็นอย่างมาก”

ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการ

เมื่อโรงเรียนจัดการระบุดำเนินการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียนเรียบร้อยแล้ว จึงได้เริ่มติดต่อกับคณะกรรมการโรงเรียนเป็นรายบุคคล และขอร้องให้ร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อเห็นแก่ประโยชน์ของบุตรหลาน หรือนักเรียนในโรงเรียน อีกทั้งยังเป็นการช่วยในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น เมื่อบุคคลเหล่านี้ได้รับการเชิญก็ไม่อาจขัดคำร้องขอจากทางโรงเรียนได้ ถึงแม้จะยังไม่เข้าใจ และไม่รู้จักความหมาย ขอบเขตการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนอย่างแท้จริง เพราะคณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ใช่บุคคลที่อยู่ในวงการการศึกษา จึงแทบไม่ได้คลุกคลี ไม่ค่อยให้ความสำคัญ หรือสนใจกับเรื่องทางการศึกษามากนัก เนื่องจากไม่มีเวลา สิ่งเหล่านี้ทำให้บุคคลกลุ่มดังกล่าวไม่เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ สาเหตุของการมีของคณะกรรมการโรงเรียน และผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ทางด้านผู้แทนครู 2 คน เมื่อผู้อำนวยการโรงเรียนเรียกตัวไปพบ และแจ้งมอบหมายงานให้โดยไม่ได้ถามความสมัครใจของครู ครูจะขัดคำสั่งของผู้อำนวยการได้อย่างไร มีแต่ต้องก้มหน้ารับคำ และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้อำนวยการโรงเรียนสั่ง คณะกรรมการ

โรงเรียนชุดดังกล่าวนี้ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการจากกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2540 ซึ่งนับเป็นการแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนอย่างสมบูรณ์เป็นครั้งแรกของโรงเรียนเพชรน้ำใจ เนื่องจากแต่เดิมเมื่อสร้างโรงเรียนเสร็จ ได้ทำการจัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียน แต่ประกอบด้วยกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีอุปการะคุณต่อทางโรงเรียน เช่น ช่วยเหลือด้านงบประมาณในการสร้างอาคารเรียน หรือช่วยเหลือในด้านวัสดุอุปกรณ์ และกำลังแรงงาน เป็นต้น แต่เมื่อมีการจัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียนอย่างเป็นทางการ กลุ่มบุคคลเหล่านี้ จึงได้ก่อตั้งใหม่ในนามสมาคมผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเพชรน้ำใจ

“เมื่อเรารู้ว่าจะเชิญใครเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียนแล้ว ก็โทรเชิญทางโทรศัพท์ก่อนว่าจะตกลงและยินดีร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียนหรือไม่ ซึ่งทุกคนก็ให้การตอบรับอย่างดี จากนั้นจึงส่งจดหมายเพื่อเป็นการเรียนเชิญอย่างเป็นทางการอีกครั้ง แล้วจึงเสนอรายชื่อให้ทางสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครแต่งตั้ง”

ผู้อำนวยการโรงเรียน

“ครูก็ไม่ทราบมาก่อนว่าจะได้รับเลือกให้มาเป็นคณะกรรมการโรงเรียน แต่ทราบว่าโรงเรียนจะแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนตามคำสั่งของกระทรวง ต่อมาผู้ช่วยฝ่ายบริการเชิญครูไปพบ แล้วขอให้ครูร่วมมือในการดำเนินงานครั้งนี้ ครูก็ไม่รู้จะปฏิเสธอย่างไร ความจริงงานเราก็มีเยอะอยู่แล้วนะ แต่ก็ขัดไม่ได้”

ผู้แทนครูคนที่ 2

“ผู้อำนวยการเขาติดต่อไปที่บ้าน บอกว่าอยากจะเชิญเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อช่วยพัฒนาโรงเรียน แล้วเขาก็เล่าให้ฟังคร่าว ๆ นะว่าทำไมไม่ต้องทำ ทำแล้วจะเป็นยังไง พอเราฟังแล้วก็รู้สึกดีนะ โรงเรียนจะได้พัฒนา เพราะเราเคยบริจาคที่ดินให้โรงเรียน ก็เท่ากับเป็นโรงเรียนของเราเลยตัดสินใจเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียนกับเขา”

ประธานคณะกรรมการโรงเรียน

“ผู้ช่วยเพชรรัตนโรหิตาครู แจ้งว่าต้องการให้ครูร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ครูก็บอกว่าต้องขออนุญาตทางผู้บริหารโรงเรียนก่อน เขาก็บอกถ้าครูไม่ขัดข้อง ทางโรงเรียนจะส่งจดหมายเป็นทางการมา ครูก็เลยต้องรับตำแหน่ง”

ผู้ทรงคุณวุฒิ

โรงเรียนเพชรน้ำใจมีนโยบายที่จะคัดเลือกคณะกรรมการโรงเรียนให้ตรงตามสัดส่วนที่ระบุไว้ในกฎ ระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวคือ ให้เป็นไปในอัตราส่วน 5 : 5 : 5 แต่เมื่อสรุปรายชื่อของคณะกรรมการโรงเรียนเรียบร้อยแล้ว พบว่าโรงเรียนเพชรน้ำใจไม่สามารถยึดอัตราส่วนนี้เป็นแนวทางในการสรรหาบุคลากรเพื่อร่วมทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการโรงเรียน ถึงแม้ว่าจะมีคณะกรรมการโรงเรียนที่ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่มตามที่กฎระเบียบกระทรวงศึกษาธิการระบุ ซึ่งแบ่งคณะกรรมการโรงเรียนตามองค์ประกอบได้เป็นดังนี้

- กลุ่มบุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการ และผู้แทนครู 2 ท่าน
- กลุ่มบุคลากรในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ประธานคณะกรรมการโรงเรียน และคณะกรรมการโรงเรียน 5 ท่าน ที่มีอุปการะคุณแก่ทางโรงเรียน
- กลุ่มบุคลากรในฐานะตัวแทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน หรือผู้แทนศิษย์เก่า 4 ท่าน ซึ่งล้วนแต่เป็นบุคคลที่ช่วยเหลือโรงเรียนมาโดยตลอด แต่ไม่มีบุคคลที่เป็นผู้แทนจากชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน

จากองค์ประกอบดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการโรงเรียนเพชรน้ำใจประกอบด้วยกลุ่มบุคคล 3 กลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดแต่ไม่ได้มีองค์ประกอบตรงตามข้อกำหนดของกฎ ระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการ แต่เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการโรงเรียนระบุให้มีตัวบุคคลเหล่านี้ เนื่องจากองค์ประกอบที่ขาดหายไปของคณะกรรมการโรงเรียนชนิดนี้ คือ ผู้แทนจากชุมชน เนื่องจากโรงเรียนเพชรน้ำใจไม่ได้เป็นโรงเรียนของชุมชน จึงไม่มีกลุ่มบุคคลจากชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียนด้วย ทั้งที่จริงแล้วโรงเรียนอยู่ใกล้กับชุมชนบ้านไผ่ โดยสภาพชุมชนเป็นบ้านไม่อยู่กันอย่างแออัด และตั้งอยู่ด้านหลังของโรงเรียน ชนิดที่เรียกกันได้ว่ารั้วโรงเรียนติดกับชุมชนเลยทีเดียว แต่โรงเรียนกลับไม่ได้ให้ความสำคัญกับชุมชน ไม่เอาใจใส่ ไม่เคยให้ความช่วยเหลือ ไม่เคยเข้าเยี่ยมเยียนชุมชน หรือแม้แต่การเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางชุมชนจัดขึ้น โรงเรียนไม่เปิดกว้างสำหรับชุมชน ไม่ให้บริการใด ๆ แก่ชุมชน ไม่ว่าจะเป็นลานกีฬา ห้องสมุด เพราะทางโรงเรียนกลัวปัญหาเรื่องยาเสพติด เพราะเกรงว่าชุมชนจะนำยาเสพติดเข้าสู่โรงเรียนได้ง่าย เนื่องจากสภาพชุมชนนั้นเป็นสลัม การประพฤติตนจึงไม่ค่อยดีนักในสายตาโรงเรียน โรงเรียนจึงไม่มีนโยบายเปิดรับชุมชน ด้วยการกระทำของโรงเรียนเหล่านี้ส่งผลให้ชุมชนไม่กล้าเข้ามาร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเด็ก วันแม่ นอกจากนั้นพวกเขายังคิดว่าโรงเรียนไม่ใช่ของพวกเขา เพราะโรงเรียนไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เมื่อพวกเขาเกิดความรู้สึกเช่นนั้น ความคิดที่จะให้ชุมชนช่วยสอดส่องดูแลความปลอดภัยในทรัพย์สินของโรงเรียนก็ไม่มีหวังที่จะเป็นไปได้ แต่ในทางกลับกันเมื่อพวกเขาไม่คิดจะช่วยโรงเรียนแล้ว เขายังคิดที่จะทำลายโรงเรียนด้วย เช่น ทำให้เกิดรอยขีดเขียนที่บริเวณกำแพงโรงเรียน หรือขยะเกลื่อนกลาดบริเวณรอบโรงเรียน เป็นต้น ดังนั้นโอกาสที่เด็กที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนจะสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนเพชรน้ำใจจึงดูห่างไกลจากความเป็นจริง มีทางเป็นไปได้น้อยมาก หรือเป็นไปได้เลย

นักเรียนที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนเข้าเรียนในโรงเรียนเพชรน้ำใจในระดับอนุบาล ประมาณชั้นเรียนละ 2 คน แต่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 1,2,5 มีแค่ 1 คน ส่วนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3,4 และ 6 ไม่มีนักเรียนกลุ่มดังกล่าว เมื่อเจาะลึกต่อไปว่านักเรียนที่ได้เข้าเรียนในโรงเรียนแห่งนี้มีฐานะทางเศรษฐกิจเป็นอย่างไร พบว่าเป็นเด็กที่ทวงบ้านมีฐานะทางการเงินดีพอสมควร ครอบครัวของนักเรียนมีอาชีพค้าขาย ซึ่งเปิดร้านขายของชำ หรืออาชีพทำงานในโรงงาน ซึ่งแต่ละครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 10,000 บาทเป็นอย่างต่ำ แต่ในขณะที่นักเรียนส่วนใหญ่ที่เรียนในโรงเรียนเพชรน้ำใจกลับมีที่พักอาศัยอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน บางคนต้องใช้เวลาในการเดินทางเป็นชั่วโมง เช่น มีนบุรี รามอินทรา หรือลาดพร้าว เป็นต้น เพราะเนื่องจากโรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนที่ได้ชื่อว่าเป็นโรงเรียนน้องของโรงเรียนบุญเจริณู (นามสมมติ) เด็กที่เรียนจบ

จากโรงเรียนนี้ในระดับประถมศึกษาสามารถเข้าเรียนต่อในโรงเรียนบดินทรเดชาได้จำนวนมาก ผู้ปกครองจึงอยากให้ลูกหลานของตนเองเข้าเรียนในโรงเรียนแห่งนี้ และเมื่อพิจารณาถึงฐานะทางเศรษฐกิจของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนเพชรน้ำใจ พบว่าเด็กมีฐานะทางการเงินดี ผู้ปกครองนักเรียนส่วนมากประกอบอาชีพข้าราชการ หรือนักธุรกิจ เป็นบุคคลที่มีพร้อมทั้งด้านคุณวุฒิ และทุนทรัพย์ สามารถให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนได้ตลอดเวลา

“โรงเรียนไม่ค่อยได้ยุ่งกับชุมชน เพราะผู้บริหารไม่มีนโยบาย ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ไม่เน้นชุมชนเลย อย่าง เรื่องคณะกรรมการโรงเรียนก็ไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน ทราบ คนในชุมชนก็ไม่รู้ เลยไม่มีผู้แทนจากชุมชน”

ผู้แทนครูคนที่ 1

“เด็กที่อยู่ที่นี่เรียนในโรงเรียนมีน้อย ในละแวกนี้เห็นจะมีอยู่ แค่ 5-6 คน ส่วนมากก็ที่บ้านค้าขาย ไม่ก็พ่อแม่ทำงาน โรงงาน พอมีรายได้ ที่บ้านมีหลานไปเรียนกัน 2 คน คนหนึ่ง อนุบาล และอีกคนเรียนป.3”

ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนที่อาศัยอยู่ในชุมชน

“เด็กในชุมชนแถวนี้ไม่ได้เรียนที่นี่มากนัก ส่วนมากเป็นเด็ก อยู่ไกล ๆ เข้าก็มากับพ่อแม่ พอเย็นพ่อแม่ก็มารับ เด็กแถวนี้ เขาจะไปเรียนอีกโรงเรียนหนึ่งที่อยู่ใกล้ ๆ ผู้อำนวยการก็ไม่ ได้เรียกร้องให้เด็กมาเรียนกัน เขาก็เลยไม่มา เพราะโรงเรียน ไน้เขาจะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนมากกว่า”

ครูอาวูโส

"ชุมชนเขาไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เพราะโรงเรียนก็ไม่เปิดให้เขาร่วม ผู้อำนวยการเขากลัวจะนำปัญหาเรื่องยาเสพติดเข้าโรงเรียน เพราะตอนนี้แหล่งยาเสพติดเลย ถึงแม้โรงเรียนจะติดกับชุมชน แต่เด็กในชุมชนก็ไม่กล้าเข้ามาเรียนที่โรงเรียนทั้งที่เราก็กินไม่ได้เรียกเก็บเงินอะไร ส่วนมากเด็กที่เรียนที่นี่ มักจะอยู่กันไกล ๆ แต่พ่อแม่ทำงานกันแถวนี้ เขาก็แวะส่งลูก เย็นก็มารับกลับ เด็กในชุมชนที่เข้ามาเรียนจริง ๆ มีน้อยมาก บางชั้นก็ไม่มีเลย ครูก็ยังไม่เข้าใจเห็นบอกว่ากระทรวงมีนโยบายเน้นให้โรงเรียนเป็นของชุมชน แต่จะเป็นได้อย่างไร เมื่อโรงเรียนกับชุมชนไม่ร่วมมือกัน ไม่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันแบบนี้"

หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย

คณะกรรมการโรงเรียนของโรงเรียนเพชรน้ำใจนั้นได้มาจากการแต่งตั้ง โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นคนที่ระบุด่วนบุคคลในการเลือกมาเป็นคณะกรรมการโรงเรียนไว้ก่อนแล้ว ซึ่งนับว่าการได้มาของคณะกรรมการโรงเรียนชุดนี้ไม่ตอรับกับพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการให้โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยวิธีการเลือกตั้ง อีกทั้งโรงเรียนเพชรน้ำใจยังไม่มีกลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนจากชุมชนในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียนอีกด้วย เนื่องจากโรงเรียนเพชรน้ำใจไม่ได้เป็นโรงเรียนของชุมชน ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนจึงเป็นไปแบบไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย เพราะคณะกรรมการโรงเรียนถูกเลือกโดยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนจึงมีบทบาทหน้าที่ที่เหนือกว่าคณะกรรมการโรงเรียน และในขณะเดียวกันได้บดบังอำนาจหน้าที่ของประธานคณะกรรมการโรงเรียนด้วย

จากกระบวนการได้มาของคณะกรรมการโรงเรียนของโรงเรียนเพชรน้ำใจ ทำให้พบตัวบ่งชี้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน คือ ความเหมาะสมของกระบวนการแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียน คุณลักษณะของคณะกรรมการโรงเรียน องค์ประกอบของคณะกรรมการโรงเรียน ความสมัครใจของคณะกรรมการโรงเรียนในการเข้าร่วมดำเนินงาน คณะกรรมการโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องบทบาทหน้าที่ตรงกับโรงเรียน มีการประสานงานที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารในการเลือกตั้งคณะกรรมการโรงเรียน รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นที่เปิดกว้าง

ตอนที่ 3 การดำเนินงาน และผลการดำเนินงาน รวมทั้งสภาพปัญหาอุปสรรค ตลอดจนวิธีการแก้ปัญหาของคณะกรรมการโรงเรียน

การดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียน

ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อให้เป็นแนวทางในการดำเนินงานร่วมกับโรงเรียน โดยให้คณะกรรมการโรงเรียนเป็นที่ปรึกษาของโรงเรียน ให้ความเห็นชอบนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา และการขอจัดตั้งงบประมาณหรือเงินอุดหนุนทั่วไปของโรงเรียน ส่งเสริมงานวิชาการของโรงเรียนให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และส่งเสริมให้มีการดูแลบำรุง รักษา พัฒนา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินทั้งที่เป็นราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการประเมินผลคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา รวมทั้งประสานและส่งเสริมความสัมพันธ์ในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการโรงเรียนมีประสิทธิภาพเพียงพอในการให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนและพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนต่อไป

จากบทบาทหน้าที่ดังกล่าวนี้ ทำให้หลายโรงเรียนจำกัดบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนเป็นแค่เพียงคณะที่ปรึกษา และรับฟังการดำเนินงานของโรงเรียนเพียงเท่านั้น ซึ่งนับว่าเป็นบทบาทหน้าที่เพียงเล็กน้อย โรงเรียนเพชรน้ำใจยึดบทบาทที่กำหนดนี้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียน โดยเมื่อคณะกรรมการโรงเรียนได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการเริ่มจากผู้บริหารโรงเรียนได้ชี้แจงรายละเอียด ขอบเขตหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนก่อนเป็นอันดับแรก เมื่อทำความเข้าใจเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงมีการแต่งตั้งประธานคณะกรรมการโรงเรียน ได้แก่ นายขุนศรี (นามสมมติ) พร้อมกับเหตุผลว่าเป็นบุคคลที่อาวุโสมากที่สุดด้วยความเห็นชอบจากคณะกรรมการโรงเรียนทุกคน ส่วนตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมการโรงเรียนอยู่ในความรับผิดชอบของผู้อำนวยการโรงเรียนโดยตำแหน่ง แต่ในทางปฏิบัติผู้ที่รับผิดชอบในขอบเขตหน้าที่เลขานุการ ฯ คืออาจารย์บุษบา (นามสมมติ) ซึ่งรับผิดชอบตั้งแต่การออกจดหมายเชิญ ประชุม การจดบันทึกการประชุม และการเขียนรายงานการประชุมคณะกรรมการโรงเรียน แต่ทั้งหมดนี้ต้องอยู่ภายใต้การพิจารณาของผู้อำนวยการโรงเรียน

การประชุมคณะกรรมการโรงเรียนนับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน เพราะในกฎ ระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้คณะกรรมการโรงเรียนประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง แต่โรงเรียนเพชรน้ำใจไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าวได้ เนื่องจากคณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีเวลาให้แก่ทางโรงเรียน จึงทำให้การดำเนินงานเรื่องการประชุมคณะกรรมการโรงเรียนเป็นไปด้วยความยากลำบาก ไม่ครบภาคเรียนละ 2 ครั้ง บางภาคเรียนมีการประชุมแค่ครั้งเดียว หรือรวม 2 ครั้งเป็นการประชุมนัดพิเศษ ซึ่งจัดให้มีอยู่ในช่วงปลายภาคเรียน ในการประชุมคณะกรรมการโรงเรียนแต่ละครั้งของโรงเรียนเพชรน้ำใจจะประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดวันประชุมคณะกรรมการโรงเรียน โดยเมื่อสิ้นสุดการประชุมคณะกรรมการโรงเรียนในแต่ละครั้ง ประธานคณะกรรมการโรงเรียนจะสอบถามจากคณะกรรมการโรงเรียนทุกคนถึงวัน เวลาที่สะดวกเพื่อใช้ในการประชุมครั้งต่อไป ซึ่งส่วนมากจะกำหนดวันประชุมให้มีขึ้นในวันอาทิตย์ เพื่อความสะดวกในการเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการโรงเรียนทุกคน

- ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดระเบียบวาระการประชุม โดยทางโรงเรียนจะเป็นผู้กำหนดเมื่อใกล้ถึงการประชุมครั้งต่อไป ส่วนมากไม่มีเรื่องสืบเนื่องจากครั้งที่ผ่านมา เพราะโรงเรียนจะตั้งประเด็นขึ้นมาใหม่เลยมากกว่า ซึ่งในการประชุมแต่ละครั้งประกอบด้วยระเบียบวาระ คือ

- ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ บางครั้งมีแค่เรื่องเดียว บางครั้งมี 2 เรื่อง ซึ่งในการประชุมทุกครั้งจะเริ่มต้นด้วยเรื่องความเป็นมาของการประชุมสัมมนา ในครั้งนี้ แนะนำตัวบุคลากรใหม่ของโรงเรียน หรือรายงานผลการศึกษาประจำภาคเรียน

- ระเบียบวาระที่ 2 เรื่องรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ผ่านมา ซึ่งในการประชุม บางครั้งก็ไม่มีระเบียบวาระดังกล่าวนี้ ซึ่งหมายความว่าไม่มีการรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ผ่านมา

- ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องเสนอเพื่อทราบ ซึ่งเป็นเรื่องทั่วไปที่ทางโรงเรียนต้องการแจ้งให้คณะกรรมการโรงเรียนทราบ โดยไม่ต้องการขอความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะใด ๆ จากทางคณะกรรมการโรงเรียน เช่น เรื่องการตรวจเยี่ยมราชการของเลขาธิการ กปช. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาคเรียนนั้น ๆ รายงานการจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอน การรับสมัครนักเรียน รายงานการเงินของชมรมผู้ปกครองและครู เป็นต้น

- ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา เป็นวาระที่ทางโรงเรียนต้องการขอความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะจากทางคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

หรือเป็นการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นของโรงเรียน แต่โรงเรียนไม่สามารถหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ โดยส่วนมากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น และต้องการหาทุนมาสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าว ได้แก่ การทอดผ้าป่าการศึกษามหากุศล การสอนพิเศษหลังเลิกเรียน และการพัฒนางานห้องสมุด และห้องดนตรี ซึ่งล้วนแต่เป็นเรื่องที่จำเป็นต้องใช้งบประมาณทั้งสิ้น แต่ลำพังทางโรงเรียนเพียงฝ่ายเดียว คงไม่สามารถหางบประมาณดังกล่าวในการพัฒนาได้ แต่บางครั้งโรงเรียนจะขอให้คณะกรรมการโรงเรียนช่วยเหลือในด้านการวางแผน นโยบายต่าง ๆ เช่น แผนปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2541 การร่วมกิจกรรมภายในโรงเรียน เป็นต้น

- *ระเบียบวาระที่ 5* เรื่องอื่น ๆ เป็นเรื่องที่อยู่นอกเหนือจากในระเบียบวาระทั้ง 4 ซึ่งอาจจะไม่ใช่เรื่องที่เร่งด่วน แต่ต้องการขอความช่วยเหลือจากทางคณะกรรมการโรงเรียน หรือขอคำปรึกษา ความเห็นขออบจากคณะกรรมการโรงเรียน เช่น การปิดเรียนระหว่างกีฬา Asian games โครงการโรงเรียนสีขาว หรือการมอบโล่รางวัลของผู้มีพระคุณต่อทางโรงเรียน

- *ขั้นตอนที่ 3* ออกจดหมายเชิญประชุมแนววาระการประชุม ในขั้นตอนนี้ผู้ที่รับผิดชอบ ได้แก่ เลขานุการคณะกรรมการโรงเรียน ได้จัดส่งจดหมายเชิญประชุมไปยังคณะกรรมการโรงเรียนทุกคนอย่างน้อย 7 วันก่อนถึงวันประชุมโดยแนบระเบียบวาระการประชุมที่กำหนดไปด้วย ในจดหมายการประชุมจะระบุถึงวัน เวลา และสถานที่ที่ใช้ในการประชุม และตอนท้ายของจดหมาย มีแบบฟอร์มซึ่งคณะกรรมการโรงเรียนทุกคนต้องตอบรับว่าสามารถที่จะเข้าร่วมประชุมตามวัน เวลา ดังกล่าวได้หรือไม่

- *ขั้นตอนที่ 4* การประชุมคณะกรรมการโรงเรียน ในการประชุมคณะกรรมการโรงเรียน ประธานคณะกรรมการโรงเรียนจะเป็นผู้กล่าวเปิดประชุม และเริ่มดำเนินการประชุมตามวาระต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในจดหมายเชิญประชุม โดยในระเบียบวาระที่ 4 เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา ประธานจะขอความคิดเห็นจากคณะกรรมการโรงเรียนทุกคน แต่คณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้แสดงความคิดเห็นใด ๆ จะมีเพียงคณะกรรมการโรงเรียนที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ดังนั้นคณะกรรมการโรงเรียนคนอื่นจึงมีบทบาทหน้าที่ในการลงมติที่ประชุมว่าเห็นด้วยหรือไม่กับความเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งไม่ปรากฏว่ามีคณะกรรมการโรงเรียนคนใดที่แสดงความคิดเห็นไม่เห็นด้วย เพราะเมื่อแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับผู้บริหารโรงเรียนออกไปความคิดเห็นของตนจะไม่ได้ได้รับความสนใจ ได้รับเพียงแค่การนำกลับไปพิจารณา แต่จะดำเนินการหรือไม่ขึ้นอยู่กับที่ประชุมของคณะผู้บริหารโรงเรียนอีกครั้งหนึ่ง จากเหตุผลดังกล่าวนี้ ก่อให้เกิดการไม่ยอมแสดงความคิดเห็น และไม่ยอมเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการโรงเรียน

- ขั้นตอนที่ 5 การเขียนรายงานการประชุม เลขานุการคณะกรรมการโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการเขียนรายงานการประชุม ซึ่งจะจัดทำเสร็จสมบูรณ์ภายใน 7 วันหลังจากการประชุมเสร็จสิ้น ในรายงานการประชุมจะระบุถึงวัน เวลาที่เริ่มประชุม สถานที่ประชุม ครั้งที่ของการประชุม เนื้อหาตามระเบียบวาระพร้อมทั้งข้อสรุป หรือมติที่ประชุม โดยไม่ใส่รายละเอียดของข้อมูลมากนัก ดังนั้นจึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าบุคคลใดเสนอความคิดเห็นอย่างไรบ้าง เนื่องจากข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในรายงานการประชุมไม่ละเอียด บางครั้งไม่ครบถ้วน บางข้อความขาดหาย ในตอนท้ายของรายงานการประชุมมีการระบุเวลาที่เลิกประชุม และวันประชุมในครั้งต่อไป ซึ่งจะกำหนดเป็นเดือนไว้ แต่ยังไม่ระบุวันที่ประชุม โดยผู้อำนวยการโรงเรียนจะเป็นบุคคลที่กำหนดวันประชุมในภายหลังเมื่อเห็นสมควร

รายละเอียดของการประชุมตลอดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการโรงเรียนชุดนี้ โดยผู้วิจัยกำหนดช่วงเวลาในการพิจารณา คือ ปีการศึกษา 2541 – 2542 สามารถสรุปรายละเอียดของการประชุมแต่ละครั้งได้ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 รายละเอียดของการประชุมคณะกรรมการโรงเรียน โรงเรียนเพชรน้ำใจ (ปีการศึกษา 2541 - 2542)

ปีการศึกษา	ครั้งที่	วันที่ประชุม	เวลา	สถานที่	วาระที่ประชุม	ผู้เข้าร่วมประชุม (คน)
2541 (ภาคเรียน 1)	1	30 พ.ค. 41	10.00 - 12.00	ห้องประชุมชั้น3 ร.ร. เพชรน้ำใจ	<ul style="list-style-type: none"> ◎ ระเบียบวาระที่ 1 <ul style="list-style-type: none"> ☞ ความเป็นมาของการประชุมสัมมนา ◎ ระเบียบวาระที่ 2 <ul style="list-style-type: none"> ☞ ไม่มีการรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ผ่านมา ◎ ระเบียบวาระที่ 3 <ul style="list-style-type: none"> ☞ การตรวจเยี่ยมราชการของเลขาธิการ กปช. (ดร. กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา) ☞ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2540 ◎ ระเบียบวาระที่ 4 <ul style="list-style-type: none"> ☞ แผนปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2541 ☞ การร่วมกิจกรรมภายในโรงเรียน ◎ ระเบียบวาระที่ 5 <ul style="list-style-type: none"> ☞ ยาเสพติด-สื่อลามกอนาจาร-การพนัน ☞ การมอบโล่-รางวัลแก่ผู้มีพระคุณต่อโรงเรียน ☞ การปิดเรียนในระหว่างการแข่งขัน Asian game 	9 คน (ขาดผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน, ผู้แทนครู 1 คน และผู้แทนผู้ปกครอง 3 คน)

ปีการศึกษา	ครั้งที่	วันที่ประชุม	เวลา	สถานที่	วาระที่ประชุม	ผู้เข้าร่วมประชุม (คน)
2541 (ภาคเรียน 2)	2	12 ธ.ค. 41	9.00 - 10.30	ห้องประชุมชั้น 3 ร.ร. เพชรน้ำใจ	<ul style="list-style-type: none"> ◎ ระเบียบวาระที่ 1 <ul style="list-style-type: none"> ☞ แนะนำครูใหม่ของโรงเรียน ☞ แจ้งผลการส่งนักเรียนแข่งขันกีฬาในระดับ กลุ่มโรงเรียน ◎ ระเบียบวาระที่ 2 <ul style="list-style-type: none"> ☞ ไม่มีการรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ผ่านมา ◎ ระเบียบวาระที่ 3 <ul style="list-style-type: none"> ☞ รายงานกิจกรรมภาษาไทยในวันพ้อแห่งชาติ ☞ ผลโครงการเผยแพร่รัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ☞ ผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาว ☞ รายงานผลการจัดกิจกรรมกีฬาภายในโรงเรียน ☞ รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 ☞ รายงานการจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียน การสอนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 	12 คน (ขาดผู้ทรงคุณวุฒิ 1 คน และผู้แทนผู้ปกครอง 2 คน)

ปีการศึกษา	ครั้งที่	วันที่ประชุม	เวลา	สถานที่	วาระที่ประชุม	ผู้เข้าร่วมประชุม (คน)
					<ul style="list-style-type: none"> ⊙ ระเบียบวาระที่ 4 <ul style="list-style-type: none"> ↳ โครงการปรับปรุงห้องเรียนคอมพิวเตอร์ ↳ โครงการนิเทศภายใน ↳ โครงการปรับปรุงและพัฒนาห้องโสตทัศนูปกรณ์ ↳ โครงการส่งเสริมความสามารถทางกีฬาให้นักเรียน ⊙ ระเบียบวาระที่ 5 <ul style="list-style-type: none"> ↳ การปิดเรียนในระหว่างเทศกาลปีใหม่ ↳ การจัดอบรมศีลธรรมให้นักเรียนตามโครงการค่ายพุทธบุตร 	
	3	7 ก.พ. 42	13.00-15.30	ห้องประชุมชั้น 3 ร.ร. เพชรน้ำใจ	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ ระเบียบวาระที่ 1 <ul style="list-style-type: none"> ↳ แจ้งผลการเลือกตั้งประธานนักเรียนและคณะกรรมการนักเรียนที่ปรึกษาของปีการศึกษา 2542 ⊙ ระเบียบวาระที่ 2 <ul style="list-style-type: none"> ↳ รับรองรายงานการประชุม 2/2541 เมื่อวันที่ 12 ธ.ค. 41 	14 คน (ขาดผู้แทนผู้ปกครอง 1 คน)

ปีการศึกษา	ครั้งที่	วันที่ประชุม	เวลา	สถานที่	วาระที่ประชุม	ผู้เข้าร่วมประชุม (คน)
					<p>๑ ระเบียบวาระที่ 3</p> <ul style="list-style-type: none"> ☞ รายงานการดำเนินงานการปรับปรุงห้องเรียนคอมพิวเตอร์ ฯ ☞ รายงานเงินคงเหลือ (เงินนอกงบประมาณ) ☞ การรับสมัครนักเรียน ปีการศึกษา 2542 ☞ รายงานโครงการนิเทศภายใน ☞ รายงานการปรับปรุงและพัฒนาห้องโสต ฯ ☞ ผลการแข่งขันตามโครงการคนเก่งของ สปช. ☞ การปรับปรุงงานทะเบียนพัสดุและครุภัณฑ์ <p>๒ ระเบียบวาระที่ 4</p> <ul style="list-style-type: none"> ☞ การจัดทำสารโรงเรียนเพื่อการประชาสัมพันธ์ ☞ การจัดโครงการพัฒนาห้องสื่อการสอน ☞ การจัดโครงการอบรมคอมพิวเตอร์ให้แก่ครูผู้สอน ☞ โครงการอบรมพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อสร้างผลงาน ฯ ☞ โครงการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน "พฤกษาเพชรน้ำใจ" 	

ปีการศึกษา	ครั้งที่	วันที่ประชุม	เวลา	สถานที่	วาระที่ประชุม	ผู้เข้าร่วมประชุม (คน)
					<ul style="list-style-type: none"> ◎ ระเบียบวาระที่ 5 ↳ โครงการพลังงานหารสอง ↳ การสร้างระเบียบวินัยของโรงเรียน ↳ โครงการพัฒนาป้องกันอุบัติเหตุและรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน 	
2542 (ภาคเรียน 1)	1	22 ก.ค. 42	17.00 - 20.00	ห้องประชุมชั้น 3 ร.ร. เพชรน้ำใจ	<ul style="list-style-type: none"> ◎ ระเบียบวาระที่ 1 ↳ คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียน ↳ กรรมการรับทราบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่โรงแรมแอมบาสเดอร์ ◎ ระเบียบวาระที่ 2 ↳ ไม่มีการรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ผ่านมา ◎ ระเบียบวาระที่ 3 ↳ บทบาทหน้าที่ของกรรมการโรงเรียน ↳ ผลงานดีเด่นปีการศึกษา 2541 ↳ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 ↳ สถิติการศึกษาต่อมัธยมศึกษา 	13 คน (ขาดผู้แทนครู 1 คน และผู้แทนผู้ปกครอง 1 คน)

ปีการศึกษา	ครั้งที่	วันที่ประชุม	เวลา	สถานที่	วาระที่ประชุม	ผู้เข้าร่วมประชุม (คน)
					<ul style="list-style-type: none"> ☞ ผลการดำเนินงาน 6 ด้าน ได้แก่ วิชาการ, บุคลากร, กิจกรรมนักเรียน, อื่นๆ, อาคารสถานที่ และสัมพันธ์กับชุมชน ☞ ข้อมูลเบื้องต้นของโรงเรียน ได้แก่ คติพจน์ ทำเนียบผู้บริหาร การติดต่อกับโรงเรียน สภาพการจัดการศึกษา ความต้องการและนโยบายจัดการศึกษา แผนผังการบริหาร เป้าหมายทางวิชาการ ☞ ข้อมูลอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน ☞ การพัฒนางาน 6 งานของโรงเรียน ◎ ระเบียบวาระที่ 4 <ul style="list-style-type: none"> ☞ แผนปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2542 ☞ การพัฒนางานห้องสมุด และห้องดนตรี ☞ การสอนพิเศษหลังเลิกเรียน ◎ ระเบียบวาระที่ 5 <ul style="list-style-type: none"> ☞ ธรรมนูญโรงเรียน ☞ ปฏิทินปฏิบัติงานภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 	

ปีการศึกษา	ครั้งที่	วันที่ประชุม	เวลา	สถานที่	วาระที่ประชุม	ผู้เข้าร่วมประชุม (คน)
	2	26 ก.ย. 42	9.00 - 11.30	ห้องประชุมชั้น3 ร.ร. เพชรน้ำใจ	<ul style="list-style-type: none"> ◎ ระเบียบวาระที่ 1 <ul style="list-style-type: none"> ↳ แจ้งรายชื่ออาจารย์เกษียณอายุราชการ และการจัดงานเกษียณอายุราชการ ◎ ระเบียบวาระที่ 2 <ul style="list-style-type: none"> ↳ ไม่มีการรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ผ่านมา ◎ ระเบียบวาระที่ 3 <ul style="list-style-type: none"> ↳ รายงานผลการสัมมนากรรมการโรงเรียน ↳ การเข้าร่วมโครงการ ISO ของโรงเรียน ↳ รายงานผลการพัฒนางานห้องสมุด และห้องดนตรี ◎ ระเบียบวาระที่ 4 <ul style="list-style-type: none"> ↳ แผนปฏิทินปฏิบัติงาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 ↳ การจัดทำคู่มือเบิกจ่ายเงินงบประมาณจำนวน 100 เล่ม ↳ การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์โรงเรียน 1 ป้าย ↳ จัดทำป้ายแสดงสถิติการมาเรียนของนักเรียน ↳ โครงการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเอนกประสงค์ 	10 คน (ขาดผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน, และผู้แทนผู้ปกครอง 3 คน)

ปีการศึกษา	ครั้งที่	วันที่ประชุม	เวลา	สถานที่	วาระที่ประชุม	ผู้เข้าร่วมประชุม (คน)
					<ul style="list-style-type: none"> ☞ โครงการใช้คอมพิวเตอร์ในการตรวจสอบข้อมูลด้านการชำระเงินของบุคลากรและนักเรียน ◎ ระเบียบวาระที่ 5 <ul style="list-style-type: none"> ☞ การทำบุญวันเกิดโรงเรียน ☞ การทำบุญให้แก่บุคคลที่มีอุปการะคุณต่อโรงเรียน 	
2542 (ภาคเรียน 2)	พิเศษ	10 ก.พ. 43	16.30 - 18.00	ห้องประชุมชั้น 3 ร.ร. เพชรน้ำใจ	<ul style="list-style-type: none"> ◎ ระเบียบวาระที่ 1 <ul style="list-style-type: none"> ☞ แนะนำตัวผู้ช่วยคนใหม่, กรรมการชมรมผู้ปกครองและครู ◎ ระเบียบวาระที่ 2 <ul style="list-style-type: none"> ☞ ไม่มีการรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ผ่านมา ◎ ระเบียบวาระที่ 3 <ul style="list-style-type: none"> ☞ รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 ☞ รายงานการจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนภาคเรียนที่ 1 	12 คน (ขาดผู้แทนผู้ปกครอง 3 คน)

ปีการศึกษา	ครั้งที่	วันที่ประชุม	เวลา	สถานที่	วาระที่ประชุม	ผู้เข้าร่วมประชุม (คน)
					<ul style="list-style-type: none"> ➤ การรับสมัครนักเรียนปีการศึกษา 2543 ➤ รายงานการเงินของชมรมผู้ปกครองและครูฯ ◎ ระเบียบวาระที่ 4 ➤ โครงการการทอดผ้าป่าการศึกษามหากุศล ➤ การบริหารจัดการการทอดผ้าป่า ◎ ระเบียบวาระที่ 5 ➤ ปฏิทินการดำเนินงานทอดผ้าป่ามหากุศลปฏิรูปการศึกษา 	

ในการประชุมแต่ละครั้งของคณะกรรมการโรงเรียนนั้น พบว่าจะมีคณะกรรมการโรงเรียนขาดประชุม อย่างน้อยครั้งละ 1-2 คน ไม่มีการประชุมครั้งใดเลยที่มีคณะกรรมการโรงเรียนเข้าร่วมประชุมอย่างพร้อมเพรียง ซึ่งนอกจากโรงเรียนจะไม่สามารถจัดประชุมได้ครบภาคเรียนละ 2 ครั้งแล้วในการประชุมแต่ละครั้งคณะกรรมการโรงเรียนยังไม่พร้อมใจที่จะมา เนื่องจากคณะกรรมการโรงเรียนไม่ได้เห็นความสำคัญของการประชุม ประกอบกับไม่มีเวลาพอที่จะเสียสละให้แก่ทางโรงเรียนได้ เพราะจากรายงานการประชุมแสดงให้เห็นว่าที่คณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่ที่ไม่มีร่วมประชุมนั้น มีเหตุผลมาจากภารกิจส่วนตัวเกือบทั้งสิ้น มิเช่นนั้นก็เป็นเหตุผลทางสุขภาพร่างกาย แต่ถึงอย่างไรการประชุมก็สามารถดำเนินได้ เนื่องจากคณะกรรมการโรงเรียนที่มาเข้าร่วมประชุมนั้นครบองค์ประชุม ในการประชุมแต่ละครั้งจะใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง – 2 ชั่วโมงครึ่ง บุคคลที่ไม่เคยขาดการประชุมเลย ได้แก่ ผู้อำนวยการ และประธานคณะกรรมการโรงเรียน และคณะกรรมการโรงเรียนที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียน ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เนื่องจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวส่วนมากเป็นนักการศึกษา หรือเป็นผู้ที่สนใจในเรื่องการศึกษา จึงมีโอกาที่จะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แต่อย่างไรก็ตามโรงเรียนก็ไม่ได้สนใจที่จะรับฟังความคิดเห็นของบุคคลกลุ่มดังกล่าว จึงทำให้ผู้ทรงคุณวุฒิไม่อยากเข้าร่วมประชุม เพราะรู้สึกว่าการประชุมไม่ได้ให้ความสำคัญแก่พวกเขา ซึ่งนำไปสู่การไม่ลงรอยกันระหว่างคณะกรรมการโรงเรียนกับโรงเรียนต่อไป

การดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนไม่ค่อยมีบทบาทมากนักสำหรับโรงเรียนเพชรน้ำใจ เพราะอำนาจหน้าที่ส่วนใหญ่ตกอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียนเปรียบเสมือนเครื่องมือในการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียน มีหน้าที่แสดงความคิดเห็นเพียงแค่นั้นด้วยกับผู้บริหารโรงเรียนเพียงเท่านั้น เพราะไม่มีประโยชน์ที่จะคัดค้านความคิดเห็นดังกล่าว หรือไม่มีโอกาสที่จะมีความคิดเห็นที่เป็นของตนเอง เนื่องจากเมื่อแสดงความคิดเห็นไป ก็ไม่ได้รับการพิจารณา หรือนำความคิดเห็นดังกล่าวไปดำเนินการ อาจกล่าวได้ว่าการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพนี้ มีผู้บริหารโรงเรียนอยู่เบื้องหลัง คอยคุมเกมอยู่ตลอดเวลา คณะกรรมการโรงเรียนจึงไม่ได้มีความเป็นตัวของตัวเอง ดำเนินการได้อย่างไม่เต็มความสามารถ ทำให้ไม่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการโรงเรียนที่โรงเรียนกำหนดไว้ในธรรมนูญโรงเรียน บทบาทดังกล่าวนี้จึงเป็นแค่เพียงตัวหนังสือที่ขัดแย้งกับการปฏิบัติจริงโดยสิ้นเชิง อีกทั้งตามพระราชบัญญัติการศึกษาได้ระบุบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนไว้แค่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น คือเป็นเพียงกรรมการที่ปรึกษา หรือรับทราบการดำเนินงานของสถานศึกษา จึงไม่มีบทบาทในการกำหนด หรือวางนโยบายใด ๆ ใหม่ให้แก่ทางโรงเรียน เป็นแค่บุคคลที่คอยรับฟังการดำเนินงานของโรงเรียนเท่านั้น แต่ในบางโรงเรียนที่

เห็นความสำคัญของคณะกรรมการโรงเรียนมากไปกว่านี้ คณะกรรมการโรงเรียนอาจมีบทบาทมากกว่าที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก็เป็นได้ ดังนั้นกระบวนการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนชุดนี้ จึงขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนมีกระบวนการดำเนินงานในการบริหาร และควบคุมคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อให้ดำรงอยู่ในตำแหน่งเพียงในนามต่อไป จนครบวาระการเป็นคณะกรรมการโรงเรียน

“ในการประชุม ส่วนมากผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นคนเสนอความคิดเห็นอยู่แล้ว ซึ่งบางครั้งผมว่าน่าจะเป็นอีกทางหนึ่ง พอเสนอความคิดเห็นไปบ้าง กลับไม่ได้รับการพิจารณา หรือนำไปดำเนินการ ผมก็ไม่อยากเสนอความคิดเห็นอะไรอีก ทั้งๆ ที่ก็อยากจะช่วยพัฒนาโรงเรียน แล้วก็ป็นนักการศึกษา ซึ่งอยู่ในแวดวงการศึกษามานาน แต่ในเมื่อผมทำอะไรไม่ได้ ผมก็ไม่อยากมาทำ เพราะทำแล้วเสียความรู้สึก”

ผู้ทรงคุณวุฒิ

“ในที่ประชุม ไม่ได้ทำอะไรเลยคะ เพียงแต่เข้ารับฟัง แล้วก็ยกมือลงคะแนนเสียงว่าเห็นด้วยหรือไม่ บางทีก็เบื่อนะ เพราะเราน่าจะเอาเวลาไปทำอย่างอื่นที่ดีกว่านี้ แต่ก็ต้องเข้าร่วมประชุมกับเขาบ้าง ไม่งั้นจะน่าเกลียด”

ผู้แทนผู้ปกครอง

คณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่อยู่ในกรอบของคณะที่ปรึกษาเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในการให้ความเห็นชอบนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา และงบประมาณของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนได้จัดกระทำไว้ก่อนแล้ว เมื่อเข้าประชุมก็เสนอให้ที่ประชุมคณะกรรมการโรงเรียนพิจารณา ที่ประชุมจึงลงมติเห็นด้วย และให้โรงเรียนดำเนินงานตามแผนดังกล่าวโดยไม่มีข้อแก้ไขใด ๆ เพราะเมื่อที่ประชุมเสนอความคิดเห็นให้แก้ไข ผู้อำนวยการโรงเรียนจะทำนึ่งเฉย นอกจากนี้คณะกรรมการโรงเรียนชุดดังกล่าวยังดำเนินงานด้านส่งเสริมงานวิชาการ และพัฒนาครู หรือบุคลากรทางการศึกษา เช่น การเห็นด้วยให้โรงเรียนจัดกิจกรรมวิชาการ หรืออบรมข้าราชการครู

ในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ อบรมคอมพิวเตอร์ แต่บางกิจกรรมยังไม่มีผลการดำเนินงาน เนื่องจากโรงเรียนยังไม่พร้อมที่จะดำเนินกิจกรรมดังกล่าว อีกทั้งคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทที่สำคัญในการช่วยระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ดังจะเห็นได้จากวาระการประชุมเรื่อง ฟ้าป่าการศึกษา มหาฤกษ์ที่เกิดขึ้นเพราะโรงเรียนต้องการหางบประมาณมาพัฒนาด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนให้มีเพียงพอ ซึ่งคณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนช่วยในการเรียกรายเงินทำบุญจากบุคคลอื่น ๆ นับว่าเป็นบทบาทหลักอีกบทบาทหนึ่งที่โรงเรียนจะลืมไม่ได้ที่จะให้คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติ แต่หน้าที่ที่คณะกรรมการโรงเรียนไม่ได้มีโอกาสดำเนินงาน คือ ประสานและส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เนื่องด้วยโรงเรียนเพชรน้ำใจไม่ได้เป็นโรงเรียนของชุมชน และคณะกรรมการโรงเรียนก็ไม่ได้มาจากชุมชน จึงทำให้ไม่เห็นความสำคัญของชุมชน และละเลยบทบาทในเรื่องดังกล่าวไปโดยสิ้นเชิง จากเหตุผลดังกล่าวนี้ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปตัวบ่งชี้ได้ 3 รายการ ได้แก่ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประกอบด้วยตัวบ่งชี้ย่อย ได้แก่ การมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการมากกว่าเป็นแค่คณะกรรมการที่ปรึกษา ด้านบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนประกอบด้วยตัวบ่งชี้ย่อย ได้แก่ การมีบทบาทในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน และการมีบทบาทในการดำเนินงานร่วมกับโรงเรียน ส่วนในด้านการบริหาร ดำเนินงาน และการวางแผน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ย่อย ได้แก่ มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีแผนการดำเนินงานร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียน มีการประชุมคณะกรรมการโรงเรียนที่มีระบบ และมีรายงานการประชุมคณะกรรมการโรงเรียน

ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียน

ตลอดระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนในระหว่างปีการศึกษา 2541 – 2542 นั้น คณะกรรมการโรงเรียนของโรงเรียนเพชรน้ำใจมีผลการดำเนินงานภายใต้การกำกับของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเน้นผลการดำเนินงานที่เห็นได้ชัดอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นบุคลากรภายในโรงเรียน และบุคคลภายนอกเห็นถึงศักยภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งผลการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนสรุปตามปีการศึกษาโดยเทียบจากมติที่ประชุมตามเรื่องที่ทางโรงเรียนเสนอให้คณะกรรมการโรงเรียนร่วมพิจารณา สรุปได้ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 รายละเอียดของผลการดำเนินงานคณะกรรมการโรงเรียนของโรงเรียนเพชรน้ำใจ

ปีการศึกษา	ครั้งที่	เรื่องที่พิจารณา	มติที่ประชุม	ผลการดำเนินงาน
2541	1	<ul style="list-style-type: none"> ◆ แผนปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2541 ◆ การร่วมกิจกรรมภายในโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ คณะกรรมการโรงเรียนมอบหมายให้ทางโรงเรียนดำเนินการรับผิดชอบเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2541 ซึ่งให้ปฏิบัติตามที่ทางโรงเรียนได้เสนอขึ้นมาให้ที่ประชุม โดยมีผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบ ◆ มีมติที่ประชุมให้โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมภายในโรงเรียน พร้อมทั้งคณะกรรมการโรงเรียนเองก็ต้องเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมภายในโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนต้องการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมภายในโรงเรียน เพื่อสร้างความสามัคคี และความเข้าใจกันดีซึ่งกันและกัน ซึ่งได้มอบหมายให้ผู้ช่วยฝ่ายบริการเป็นผู้รับผิดชอบประสานงานกับชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ทางโรงเรียนได้จัดทำแผนปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2541 ประกอบด้วยนโยบาย แนวการดำเนินงาน และผลที่คาดว่าจะได้รับ ◆ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการได้จัดการประชาสัมพันธ์ เพื่อดึงให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมภายในโรงเรียน แต่ไม่ประสบความสำเร็จ ชุมชนยังไม่เข้าหาโรงเรียนอยู่เช่นเดิม ส่วนคณะกรรมการโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมภายในโรงเรียนบ้าง แต่ไม่ครบทุกครั้ง และไม่ครบทุกคน ส่วนมากจะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเป็นหลัก

ปีการศึกษา	ครั้งที่	เรื่องที่พิจารณา	มติที่ประชุม	ผลการดำเนินงาน
	2	<ul style="list-style-type: none"> ◆ โครงการปรับปรุงห้องเรียนคอมพิวเตอร์ ◆ โครงการนิเทศภายใน ◆ โครงการปรับปรุงและพัฒนาห้องโสตทัศนอุปกรณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ มีมติให้โรงเรียนพัฒนาปรับปรุงห้องเรียนคอมพิวเตอร์โดยใช้เงินนอกงบประมาณ โดยให้ทำห้องคอมพิวเตอร์ 3 ห้อง มีการติดเครื่องปรับอากาศ และสั่งซื้อคอมพิวเตอร์เพิ่มอีก 10 เครื่อง ซึ่งได้มอบหมายให้ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้ควบคุมดูแลการดำเนินงานครั้งนี้ ◆ คณะกรรมการโรงเรียนมีมติยอมรับโครงการการนิเทศภายในโรงเรียน โดยมอบหมายให้ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการดำเนินงานตามแผนงานที่เสนอในที่ประชุม และให้ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นที่ปรึกษาโครงการนี้ ◆ มีมติให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงห้องโสตทัศนอุปกรณ์ได้ แต่ต้องดำเนินการในช่วงปิดภาคเรียน ซึ่งเป็นโครงการหลังจากการปรับปรุงห้องคอมพิวเตอร์เสร็จสิ้น และจะต้องพิจารณาเงินงบประมาณประกอบด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ โรงเรียนดำเนินการปรับปรุงห้องคอมพิวเตอร์ตามที่คณะกรรมการโรงเรียนอนุมัติ โดยผู้อำนวยการได้สั่งการให้ครูหัวหน้าหมวดวิชาคอมพิวเตอร์เป็นผู้รับผิดชอบการปรับปรุงครั้งนี้ ◆ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาได้จัดการนิเทศภายในโรงเรียนขึ้น โดยจัดให้มีทั้งครูนิเทศครูและผู้บริหารนิเทศครู ซึ่งกระทำเป็นประจำทุกวัน แต่ทั้งนี้มีการปรับเปลี่ยนแผนงานที่ได้เสนอคณะกรรมการโรงเรียนบ้าง ◆ โรงเรียนยอมรับมติที่ประชุม และเมื่อปิดภาคเรียน โรงเรียนได้ปรับปรุงห้องโสต โดยการจัดสถานที่ใหม่ และจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพิ่มขึ้น โดยไม่ได้นำเสนอเข้าที่ประชุม คณะกรรมการโรงเรียนอีกครั้ง

ปีการศึกษา	ครั้งที่	เรื่องที่พิจารณา	มติที่ประชุม	ผลการดำเนินงาน
		<ul style="list-style-type: none"> ◆ โครงการส่งเสริมความสามารถทางกีฬาให้นักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ที่ประชุมลงมติให้โรงเรียนจัดทำโครงการดังกล่าว โดยต้องไม่ให้รบกวนเวลาเรียนของนักเรียน และอนุมัติให้จัดซื้ออุปกรณ์ทางการกีฬาเพิ่มเติมได้ ซึ่งมอบหมายให้ผู้อำนวยการโรงเรียนรับผิดชอบร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิหนึ่งท่าน 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ โรงเรียนได้จัดโครงการดังกล่าว โดยให้นักเรียนสามารถเล่นกีฬาได้อย่างทั่วถึงในช่วงเวลาว่าง แต่ไม่ได้ทำการจัดซื้ออุปกรณ์เพิ่มเติม ซึ่งผู้อำนวยการเป็นผู้รับผิดชอบเพียงคนเดียว โดยมอบหมายให้หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัยเป็นผู้จัดทำแผนงาน
	3	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การจัดทำสารโรงเรียนเพื่อการประชาสัมพันธ์ ◆ การจัดโครงการพัฒนาห้องสื่อการสอน 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ที่ประชุมให้โรงเรียนสามารถจัดทำสารโรงเรียนได้ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยใช้เงินนอกงบประมาณ ซึ่งมอบหมายให้ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการ รับผิดชอบร่วมกับผู้แทนผู้ปกครอง ◆ มีมติให้โรงเรียนสามารถจัดโครงการพัฒนาห้องสื่อการสอนได้ โดยการให้จัดหาสื่อการสอนเพิ่มเติมได้ แต่ทั้งนี้ก่อนดำเนินการควรได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการในการอนุมัติเงินงบประมาณก่อน 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการได้จัดทำสารโรงเรียนขึ้น โดยในเบื้องต้นกำหนดออกทุกภาคเรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อดูผลที่ได้ รับว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ แต่เป็นไปในความรับผิดชอบของผู้ช่วยฯ เพียงคนเดียว ◆ โรงเรียนยังไม่ได้เริ่มดำเนินงานใด ๆ

ปีการศึกษา	ครั้งที่	เรื่องที่พิจารณา	มติที่ประชุม	ผลการดำเนินงาน
		<ul style="list-style-type: none"> ◆ โครงการอบรมคอมพิวเตอร์ให้แก่ครูผู้สอน ◆ โครงการอบรมพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อสร้างผลงาน ฯ 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ เนื่องจากที่ประชุมเคยมีมติให้พัฒนาปรับปรุงห้องเรียนคอมพิวเตอร์ จึงมีมติให้ทางโรงเรียนสามารถอบรมคอมพิวเตอร์ให้แก่ครูผู้สอนได้ ทั้งนี้เพื่อให้ครูสามารถใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยขึ้น เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ โดยมอบหมายให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการเป็นผู้เขียนแผนการปฏิบัติงาน และกำหนดการอบรม ซึ่งต้องอยู่ภายใต้การดูแลของผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ◆ คณะกรรมการโรงเรียนมีมติให้จัดอบรมพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อสร้างผลงาน ฯ ให้แก่ครูได้ แต่ควรมีแผนการดำเนินงานมาประกอบการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อดูรายละเอียดต่อไปว่าควรจะทำเนิงานในลักษณะแบบใด พร้อมทั้งพิจารณาเรื่องงบประมาณด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการได้ดำเนินการเรื่องการเขียนแผนการปฏิบัติงาน แต่ยังไม่กำหนดวันที่จะจัดอบรมครู ◆ โรงเรียนยังไม่ได้ดำเนินการใด ๆ

ปีการศึกษา	ครั้งที่	เรื่องที่พิจารณา	มติที่ประชุม	ผลการดำเนินงาน
		<ul style="list-style-type: none"> ◆ โครงการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน “พฤษาเพชรน้ำใจ” 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ที่ประชุมลงมติให้โรงเรียนจัดทำโครงการนี้ได้ ซึ่งขอจัดงบประมาณตามที่ผู้อำนวยการโรงเรียนเสนอมาออกบางส่วน เช่น การปลูกนามหญ้าบริเวณหน้าโรงเรียนใหม่ เนื่องจากโรงเรียนมีสนามหญ้าอยู่แล้ว โดยให้ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ โรงเรียนดำเนินงานตามโครงการดังกล่าว โดยขอความร่วมมือจากผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนในการปลูกต้นไม้เพิ่มเติม ซึ่งไม่ได้เสียค่าใช้จ่าย จึงสามารถแบ่งเงินที่เหลือไปปลูกนามหญ้าหน้าโรงเรียนใหม่ได้ โดยไม่ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการโรงเรียน
2542	1	<ul style="list-style-type: none"> ◆ แผนปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2542 ◆ การพัฒนางานห้องสมุด และห้องดนตรี 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ให้โรงเรียนดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2542 ตามเอกสารหมายเลข 10 ที่โรงเรียนเสนอคณะกรรมการโรงเรียน ◆ ในการปรับปรุงห้องสมุด มีมติให้จัดหาหนังสือเพิ่มเติมได้ และเน้นให้นักเรียนหาข่าวเหตุการณ์ประจำวัน พร้อมทั้งโรงเรียนสามารถจัดตกแต่งสถานที่เพื่อเอื้อต่อการใช้งานได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ โรงเรียนดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2542 ◆ โรงเรียนดำเนินการเรื่องห้องสมุด โดยจัดให้ครูประจำชั้นสั่งนักเรียนให้หาข่าวมารายงานหน้าชั้น แต่ในเรื่องของการจัดกิจกรรมการร้องเพลงยังไม่มีดำเนินการใดๆ

ปีการศึกษา	ครั้งที่	เรื่องที่พิจารณา	มติที่ประชุม	ผลการดำเนินงาน
		<p>◆ การสอนพิเศษหลังเลิกเรียน</p>	<p>ในด้านห้องดนตรี ซึ่งจะเน้นเรื่องการจัดกิจกรรมร้องเพลงให้นักเรียนนั้น มีมติให้โรงเรียนสามารถจัดทำโครงการดังกล่าวได้ แต่ต้องเขียนเป็นแผนการดำเนินงานเพื่อเสนอต่อที่ประชุมอีกครั้งเพื่อลงมติ</p> <p>◆ ให้จัดการสอนพิเศษหลังเลิกเรียนโดยประกอบด้วย ดนตรีสากล นาฏศิลป์ คอมพิวเตอร์ ศิลปะ และวิชาการต่าง ๆ ซึ่งจะต้องไม่เป็นการบังคับนักเรียนให้เรียน โดยกำหนดค่าเล่าเรียน 300 บาทขึ้นไปโดยให้สอดคล้องกับเนื้อหา รายวิชา ซึ่งมอบหมายให้ผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบ โดยให้ประสานงานกับหัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ</p>	<p>◆ โรงเรียนจัดให้มีการสอนพิเศษหลังเลิกเรียนโดยเริ่มจากกลุ่มวิชาการต่าง ๆ และนาฏศิลป์ จากนั้นจึงเริ่มในรายวิชาต่อไป ซึ่งบางวิชาเก็บค่าเรียนนักเรียนค่อนข้างสูงเนื่องจากเป็นวิชาที่ต้องมีการเสียค่าบำรุงอุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น คอมพิวเตอร์</p>

ปีการศึกษา	ครั้งที่	เรื่องที่พิจารณา	มติที่ประชุม	ผลการดำเนินงาน
	2	<ul style="list-style-type: none"> ◆ แผนปฏิทินปฏิบัติงาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 ◆ การจัดทำคู่มือเบิกจ่ายเงินงบประมาณ จำนวน 100 เล่ม ◆ การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์โรงเรียน 1 ป้าย 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ คณะกรรมการโรงเรียนมีมติให้โรงเรียนปฏิบัติตามแผนปฏิทินปฏิบัติงาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 ที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นเพื่อเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการโรงเรียน ◆ มีมติให้โรงเรียนจัดทำคู่มือเบิกจ่ายเงินงบประมาณได้ แต่ขอให้มีขนาดเล็กเพื่อไม่ให้สิ้นเปลืองงบประมาณในการผลิตมากนัก และต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่รับผิดชอบในเรื่องการใช้งบประมาณด้วย ◆ มีมติให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริการรับผิดชอบในการดำเนินงานโครงการดังกล่าว โดยให้จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์โรงเรียน 1 ป้าย เพื่อติดบริเวณหน้าประตูทางเข้าโรงเรียน แต่ไม่ควรจะใหญ่มากนัก 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ โรงเรียนได้ปฏิบัติตามแผนปฏิทินปฏิบัติงาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 ◆ โรงเรียนยังไม่ได้เริ่มดำเนินการใด ๆ ◆ โรงเรียนจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์โรงเรียนซึ่งนำมาติดบริเวณด้านหน้าประตูทางเข้าโรงเรียน โดยมีผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการเป็นผู้รับผิดชอบ

ปีการศึกษา	ครั้งที่	เรื่องที่พิจารณา	มติที่ประชุม	ผลการดำเนินงาน
		<ul style="list-style-type: none"> ◆ จัดทำป้ายแสดงสถิติการมาเรียนของนักเรียน ◆ โครงการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเอนกประสงค์ ◆ โครงการใช้คอมพิวเตอร์ในการตรวจสอบข้อมูลด้านการชำระเงินของบุคลากรและนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ที่ประชุมมีมติให้โรงเรียนจัดทำโครงการนี้ได้ โดยมีผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบ และควรเป็นป้ายที่สามารถเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้อยู่ตลอดเวลา ◆ ที่ประชุมมีมติว่าควรจะยกประเด็นดังกล่าวนี้ไปก่อน เนื่องจากเห็นว่ายังไม่มีความจำเป็นเท่าที่ควร และควรจะดำเนินการในช่วงที่โรงเรียนปิดภาคเรียนฤดูร้อนมากกว่า อีกทั้งขอให้ทางโรงเรียนจัดทำแผนการดำเนินงานอย่างเป็นทางการเพื่อให้ที่ประชุมพิจารณาประกอบ ◆ มีมติเห็นด้วยกับโครงการดังกล่าว เนื่องจากโรงเรียนมีคอมพิวเตอร์ที่เอื้อต่อการดำเนินงานดังกล่าว โดยให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับหัวหน้าหมวดวิชาคอมพิวเตอร์ 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการรับผิดชอบในการดำเนินงานเรื่องดังกล่าว ซึ่งยังอยู่ระหว่างการดำเนินงาน ◆ โรงเรียนได้เขียนแผนการดำเนินงานแล้ว แต่ยังไม่ได้นำเข้าให้ที่ประชุมพิจารณา จึงยังไม่มีการดำเนินงานต่อ ◆ โรงเรียนกำลังดำเนินโครงการนี้ เพราะต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน โดยกำหนดระยะเวลาให้สามารถใช้งานได้อย่างเป็นระบบประมาณปีการศึกษา 2543

ปีการศึกษา	ครั้งที่	เรื่องที่พิจารณา	มติที่ประชุม	ผลการดำเนินงาน
	พิเศษ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ โครงการการทอดผ้าป่าการศึกษา มหากุศล ◆ การบริหารจัดการการทอดผ้าป่า 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ มีมติให้ดำเนินงานตามโครงการที่ โรงเรียนเสนอมาได้ ซึ่งมีผู้อำนวยการ โรงเรียนเป็นหัวหน้าโครงการ โดยให้มี ระยะเวลาในการดำเนินงานตั้งแต่ พฤษภาคม 2542 ถึงมีนาคม 2543 รวม เวลา 1 ภาคเรียน ◆ มีมติให้ยึดโครงสร้างการบริหารจัด การการทอดผ้าป่าตามเอกสารหมายเลข 6 ที่ผู้อำนวยการโรงเรียนเสนอ ซึ่งมี ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นประธาน ดำเนินงาน และคณะกรรมการโรงเรียน คณะกรรมการชมรมผู้ปกครอง มูลนิธิฯ และกองทุนฯ เป็นที่ปรึกษาของโครงการ 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ โรงเรียนได้ดำเนินงานตามที่คณะกรรมการ โรงเรียนอนุมัติ ซึ่งได้ผลตามที่คาดไว้ คือ มีผู้ร่วมมื่อร้อยละ 80 และได้รับทรัพยากรมา พัฒนาโรงเรียนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ◆ โรงเรียนได้ปฏิบัติตามโครงสร้างที่ คณะกรรมการโรงเรียนที่เป็นเพียงที่ปรึกษา ไม่ค่อยจะมีบทบาท เนื่องจากผู้อำนวยการ โรงเรียนเป็นประธาน จึงมีบทบาทมากที่สุดใน การดำเนินงานครั้งนี้ บางครั้งการดำเนินงาน ไม่ได้ผ่านที่ปรึกษาเพื่อพิจารณา ความเหมาะสมแต่อย่างใด

จากตารางได้แสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียน โดยสรุปได้จาก มติที่ประชุมคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียน อยู่ภายใต้บทบาทที่ปรึกษา รับฟังการดำเนินงานของโรงเรียน พร้อมทั้งชี้แนะแนวทางที่ดีกว่าให้ แก่ทางโรงเรียน ซึ่งบางครั้งโรงเรียนไม่ได้สนใจ และนำแนวทางที่คณะกรรมการโรงเรียนเสนอให้ไป ปฏิบัติตาม เนื่องจากผู้อำนวยการโรงเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญแก่คณะกรรมการโรงเรียนเท่าที่ควร และยึดความคิดเห็นของตนเป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะมีสภาพปัญหาดังกล่าว โรงเรียน ก็ยังสามารถพัฒนาภาพลักษณ์ภายนอกให้เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาประชาชน และยังทำให้บุคคล ภายนอกผู้ที่ไม่เคยล่วงรู้ถึงเหตุการณ์ภายในโรงเรียนเชื่อว่าโรงเรียนกับคณะกรรมการโรงเรียนมี ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการดำเนินงานที่สามารถเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมของคณะกรรมการโรงเรียนนั้น ปรากฏอยู่ในระหว่างปีการศึกษา 2541 - 2542 ถึงแม้ว่าคณะกรรมการโรงเรียนจะมีวาระ การดำเนินงาน 4 ปีตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก็ตาม แต่คณะกรรมการโรงเรียนชุดนี้เริ่มดำเนินการเมื่อกลางปีการศึกษา 2540 ทำให้ผลการดำเนินงาน ในปีการศึกษา 2540 ไม่เป็นที่เด่นชัด ในขณะที่ปีการศึกษา 2541 - 2542 ผลการดำเนินงานเริ่ม ที่จะเป็นรูปธรรมมากขึ้น และเมื่อปีการศึกษา 2543 คณะกรรมการโรงเรียนได้พ้นจากวาระ การดำรงตำแหน่งเร็วกว่าที่กำหนด เนื่องจากปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการโรงเรียน กับผู้บริหารโรงเรียน ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานร่วมกันต่อไปได้ คณะกรรมการโรงเรียนทั้งชุด ตัดสินใจลาออก ทำให้การดำเนินงานบางส่วนต้องหยุดชะงักลง

“เราก็ช่วยทำเต็มที่ ส่วนมากก็เน้นเรื่องบริจาคเงิน เวลา ประชุมก็เสนอให้คณะกรรมการโรงเรียนคิดวิธีหาเงินให้ โรงเรียนในการปรับปรุงสถานที่ เพื่อที่นักเรียนจะได้มีที่ พักผ่อน หรือเพื่อประโยชน์ของเด็ก เราก็ขัดไม่ได้ เพราะลูก สาวผมก็เรียนที่นี่ แต่พอหลาย ๆ ครั้ง ก็คิดนะว่าทำไมต้อง ให้เราช่วยกันทุกที”

ผู้แทนผู้ปกครอง

“ผมก็ช่วยโรงเรียนตอนที่เขาต้องการปลูกสวนหย่อมในโรงเรียน ปลูกต้นไม้ ผู้อำนวยการก็ขอให้ผมมาช่วยปลูกต้นไม้ให้ ผมก็ไม่ได้เก็บค่าจ้างอะไร”

ผู้แทนผู้ปกครอง

“การประชุมบางครั้งผมว่าน่าจะช่วยโรงเรียนได้มากกว่า การคิดทางหาเงินนะ อยากจะช่วยคิดเรื่องของแผน นโยบายต่าง ๆ แต่ก็ไม่ได้ทำอะไรมาก เพราะส่วนมากเรื่องนโยบายหรือแผน ผู้บริหารเขาก็วางไว้อยู่แล้ว พอถึงเวลาประชุมก็แจ้งให้คณะกรรมการโรงเรียนทราบว่ามีแผนการดำเนินงานอย่างไร เราก็แค่รับฟัง พอจะเสนอความคิดเห็นว่าควรจะปรับเปลี่ยนตรงนั้นตรงนี้ เขาก็ไม่สนใจ แต่พอเรื่องเงินหาทุนอะไรนี้ ถ้าคณะกรรมการโรงเรียนเสนอวิธีอะไรไป เขาจะรับไว้หมดทุกทาง แปลกดีเหมือนกันนะผมว่า”

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการดำเนินงานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าตลอดระยะเวลาไม่ถึง 4 ปีของการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนชุดนี้ โรงเรียนเน้นให้เกิดผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนางานอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่สวยงามแก่บุคคลภายนอก โดยผลประโยชน์บางส่วนนักเรียนอาจจะได้รับ เช่น ความร่มรื่นที่เอื้อต่อการพักผ่อนของนักเรียน ความสะดวกในการมีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ครบครัน รวมทั้งการมีเทคโนโลยีที่ก้าวทันต่อเหตุการณ์ แต่ในขณะเดียวกันผู้ที่ได้รับมากที่สุด ก็คือผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับการยกย่องจากศิษยานุศิษย์สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครว่า สามารถปฏิบัติงานพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น และคณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งที่ไม่เคยเข้าไปสัมผัสถึงกระบวนการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนหรือการได้มาของผลสำเร็จดังกล่าว ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนเพชรน้ำใจนี้ เกิดจากการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนที่มีการวางแผน โดยใช้กฎระเบียบของกระทรวงเป็นเครื่องมือในการระดมบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนโรงเรียนเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อทางโรงเรียน นับว่าไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษา

ที่ต้องการเน้นให้บุคคลภายนอก หรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้โรงเรียน เป็นของชุมชนอย่างแท้จริง

โรงเรียนเพชรน้ำใจมีคณะกรรมการโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถ แต่โรงเรียนกลับไม่ เปิดโอกาสให้คณะกรรมการโรงเรียนเหล่านี้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หรือบริหารงานของ โรงเรียน ผลการดำเนินงานจึงเป็นเพียงผลที่เกิดจากการดำเนินงานโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ คณะกรรมการโรงเรียนเป็นแค่กลุ่มบุคคลที่ร้องฟัง และแสดงมติที่ประชุมว่าเห็นด้วย และเมื่อเปรียบ เทียบผลการดำเนินงานที่ปรากฏกับการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น คณะกรรมการโรงเรียนมีผลการดำเนินงานตามการปฏิบัติ แต่มีเพียงผลการดำเนินงานบาง กิจกรรมเท่านั้นที่ยังไม่ปรากฏผล เนื่องจากโรงเรียนยังไม่พร้อม และไม่เห็นความสำคัญของ กิจกรรมจึงไม่เร่งดำเนินการตามมติที่ประชุมของคณะกรรมการโรงเรียน อีกทั้งคณะกรรมการ โรงเรียนไม่ได้มีบทบาทหน้าที่ในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน จึงทำให้โรงเรียนละเลยการดำเนินงานบางอย่างที่ไม่ก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ทางโรงเรียน

จากการศึกษาการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียน ผู้วิจัยพบ ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ด้านการดำเนินงาน คือ การเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนของคณะกรรมการโรงเรียน มติการประชุมคณะกรรมการโรงเรียนควรเป็นไปตามมติ กรรมการโรงเรียนควรติดตามผล การดำเนินงานตามมติที่ประชุม ในด้านผลการดำเนินงาน คือ โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ เหมาะสม เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และพร้อมที่จะรับ การพัฒนาอยู่ตลอดเวลา มีการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการบริหารงานที่เป็นระบบ

สภาพปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนวิธีการแก้ปัญหาของคณะกรรมการโรงเรียน

ในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันของคณะกรรมการโรงเรียนกับโรงเรียนเพชรน้ำใจนั้น ถึงแม้จะมีผลการดำเนินงานที่เห็นได้ว่าเป็นรูปธรรม จนศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานครจัดให้เป็นโรงเรียนที่คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ แต่คณะกรรมการโรงเรียนและโรงเรียนยังคงประสบกับสภาพอุปสรรคและปัญหาใน การดำเนินงานร่วมกัน ทั้งปัญหาที่เกิดจากคณะกรรมการโรงเรียนเอง หรือปัญหาที่เกิดจาก โรงเรียน รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ได้นำไปสู่

ความไม่เข้าใจกันระหว่างคณะกรรมการโรงเรียน ก่อให้เกิดความขัดแย้งในระหว่างการทำงาน จนไม่สามารถปฏิบัติงานร่วมกันต่อไปได้ ซึ่งรายละเอียดของปัญหาสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สภาพปัญหา และอุปสรรค ตลอดจนวิธีการแก้ปัญหาของคณะกรรมการโรงเรียน

ประเด็น	พ.ร.บ. กำหนด	โรงเรียนปฏิบัติ	สภาพปัญหา	วิธีการแก้ปัญหา
♦ การได้มาของคณะกรรมการโรงเรียน	♦ การเลือกตั้ง	♦ การแต่งตั้ง	♦ คณะกรรมการโรงเรียนไม่ได้สมัครใจเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน จึงไม่เกิดความตระหนักใน ความสำคัญของการปฏิบัติงาน และ ไม่เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงาน เท่าที่ควร	♦ โรงเรียนพยายามสร้าง ความเข้าใจ และอธิบาย วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติ หน้าที่คณะกรรมการโรงเรียน
♦ คุณลักษณะของคณะกรรมการโรงเรียน	♦ ควรเป็นบุคคลที่สนใจในเรื่องของการศึกษา	♦ เลือกจากผู้ที่มีอุปการะคุณแก่ทางโรงเรียนและ ความช่วยเหลือที่ให้แก่ทางโรงเรียน	♦ คณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่ ไม่มีความสนใจในเรื่องของการศึกษา จึงไม่มีแนวความคิดที่จะ เสนอในที่ประชุม ประกอบกับคิดว่า โรงเรียนซึ่งอยู่ในแวดวงการศึกษา น่า จะมีความคิดเห็นที่ดีกว่าตน ♦ คณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่ ไม่มีเวลาให้แก่ทางโรงเรียน เนื่องจากติดภารกิจส่วนตัว หรือ หน้าที่การงาน	♦ ประธานคณะกรรมการโรงเรียนพยายามหาวิธีให้ คณะกรรมการโรงเรียนได้ แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ♦ จัดให้มีการประชุม คณะกรรมการโรงเรียนในวัน อาทิตย์

ประเด็น	พ.ร.บ. กำหนด	โรงเรียนปฏิบัติ	สภาพปัญหา	วิธีการแก้ปัญหา
			◆ คณะกรรมการโรงเรียนไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนอย่างแท้จริง	◆ โรงเรียนพยายามชี้แจงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ
◆ การประชุมคณะกรรมการโรงเรียน	◆ ภาคเรียนละ 2 ครั้ง	◆ ไม่ครบตามกำหนด บางภาคเรียน 1 ครั้ง	◆ คณะกรรมการโรงเรียนไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ครบตามที่พระราชบัญญัติฯ กำหนดไว้	◆ โรงเรียนไม่ได้คิดหาทางแก้ปัญหาใดๆ
◆ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน	◆ เป็นที่ปรึกษาของโรงเรียน และรับฟังการดำเนินงานของโรงเรียน	◆ เป็นที่ปรึกษาของโรงเรียน และรับฟังการดำเนินงานของโรงเรียน	◆ คณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่น้อยในการดำเนินงานร่วมกับโรงเรียน ทำให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่อยากเข้าร่วมประชุม	◆ โรงเรียนไม่ได้คิดหาทางแก้ปัญหาใด ๆ เนื่องจากในพระราชบัญญัติการศึกษา ฯ ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนไว้เพียงเท่านี้
◆ ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียน	◆ เน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา และมุ่งส่งผลประโยชน์ไปยังนักเรียน	◆ ไม่ได้ดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และเน้นการสร้างผลงานเพื่อเป็นที่ประจักษ์แก่บุคคลภายนอก	◆ คณะกรรมการโรงเรียนไม่พอใจในการปฏิบัติงานของโรงเรียน ซึ่งนำไปสู่ความสัมพันธ์ไม่ดีระหว่างคณะกรรมการโรงเรียนกับโรงเรียน และไม่อยากดำเนินงานต่อไปอีก	◆ โรงเรียนยังคงมุ่งเน้นผลงานที่เห็นเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะงานอาคารสถานที่ โดยไม่นึกถึงความรู้สึกของคณะกรรมการโรงเรียน

การได้มาของคณะกรรมการโรงเรียนของโรงเรียนเพชรน้ำใจนั้น เป็นการแต่งตั้ง คณะกรรมการโรงเรียนโดยระบุดำเนินการจากความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ยึดการให้ ความช่วยเหลือ สนับสนุนโรงเรียน และร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนเป็นหลักสำคัญใน การพิจารณา ซึ่งจากการแต่งตั้งในลักษณะนี้ คณะกรรมการโรงเรียนที่ได้มาจึงไม่ได้มีความรู้สึก ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ไม่รู้สึกว่าจะต้องร่วมดำเนินการ อย่างจริงจัง ซึ่งโรงเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ แต่มุ่งที่คุณสมบัติของคณะกรรมการ โรงเรียนว่าต้องเป็นบุคคลที่มีทั้งทุนทรัพย์ และคุณวุฒิ เพื่อช่วยเหลือพัฒนาโรงเรียนได้อย่างเต็มที่ แต่ในความเป็นจริงแล้ว เมื่อคณะกรรมการโรงเรียนไม่ได้ตระหนัก จึงดำเนินงานอย่างไม่เต็ม ความสามารถ ทำตามคำสั่งของผู้บริหารโรงเรียน ดังนั้นคณะกรรมการโรงเรียนเข้าร่วมดำเนินงาน กับทางโรงเรียนด้วยเหตุผลที่ว่า ชัดต่อคำขอร้องจากผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้ เพราะคณะกรรมการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีบุตรหลานที่กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียนและจบการศึกษาจาก วิทยาลัยแห่งนี้ เพื่อเป็นการเห็นแก่ประโยชน์ของบุตรหลานของตน และเห็นแก่โรงเรียนที่เคยเป็น สถานประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่บุตรหลานของตน จึงต้องตอบตกลงร่วมเป็นคณะกรรมการ โรงเรียนกับทางโรงเรียน ทำให้การดำเนินงานจึงเป็นไปแบบไม่เต็มที่ เพราะไม่รู้สึกว่าอยากจะทำ อยากจะช่วยเหลือพัฒนาโรงเรียน

“โดยส่วนตัวแล้ว ไม่เคยคิดที่จะสมัครเข้าเป็นคณะกรรมการ วิทยาลัย แต่เห็นผู้อำนวยการวิทยาลัยเขาเชิญ ก็เลยตกลง เพราะเกรงใจผู้บริหารเขา อีกอย่างลูกหลานก็เคยเรียนที่นี่ แล้วคิดว่าน่าจะช่วยพัฒนาการศึกษาได้ เพราะผมเองก็อยู่ในแวดวงการศึกษาเหมือนกัน”

ผู้ทรงคุณวุฒิ

“ที่ตอบตกลงกับทางโรงเรียน เพราะเป็นโรงเรียนที่ตระกูล บริจาคที่ดินให้กับทางโรงเรียน ก็เหมือนเป็นโรงเรียนของเรา พอผู้อำนวยการเขามาขอให้ช่วยเป็น เราก็ต้องตกลงช่วยเขา เพราะก็เท่ากับช่วยพัฒนาโรงเรียน ทั้งที่ก็ไม่ค่อยมีเวลาว่าง มากนัก”

ผู้ทรงคุณวุฒิ

"ลูกผมจบจากโรงเรียนนี้ไปเมื่อปีที่แล้ว แต่ผมก็ยังเป็น คณะกรรมการโรงเรียนอยู่ เพราะตอนที่รับตำแหน่งนี้ใหม่ ๆ ลูกผมยังเรียนอยู่ พอโรงเรียนเขาขอความร่วมมือ ผมก็เลย ต้องร่วม แต่ตอนนี้ลูกผมไม่ได้เรียนแล้ว ผมจะเลิกเป็นก็ไม่ได้ คงจะต้องรอให้ครบวาระก่อน"

ผู้แทนผู้ปกครอง

คณะกรรมการโรงเรียนของโรงเรียนเพชรน้ำใจส่วนมากประกอบอาชีพนักธุรกิจ ไม่ค่อยมี เวลาสนใจหรือให้ความสำคัญกับเรื่องของการศึกษา ทั้งที่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุว่าการเลือกคณะกรรมการโรงเรียนจากบุคคลภายนอก ควรเลือกบุคคลที่มีความสนใจและให้ความสำคัญกับการศึกษาของชาติ เนื่องจากจะได้เป็นบุคคลที่รับทราบถึง สภาพและปัญหาของการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่ถ้าคณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่สนใจ เรื่องของการศึกษา หรือไม่มีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาแล้ว จะช่วยพัฒนาโรงเรียนในด้านของ การวางแผน นโยบาย หรือการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการศึกษาได้อย่างไร ทำให้ การประชุมแต่ละครั้ง คณะกรรมการโรงเรียนเกิดความเบื่อหน่าย เพราะไม่สามารถแสดง ความคิดเห็นอะไรได้ นอกจากยกมือยอมรับมติของที่ประชุมเท่านั้น อีกทั้งเมื่อตนไม่ทราบเรื่อง รวทางการศึกษา ทำให้เกิดความเกรงใจคณะกรรมการโรงเรียนที่เป็นบุคลากรของโรงเรียน โดย เชื่อว่าบุคคลดังกล่าวน่าจะมีความรู้ความสามารถมากกว่าตน จึงไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นที่ ชัดแจ้ง ดังนั้นบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนชุดนี้จึงไม่สามารถเป็นไปตามที่ธรรมนูญโรงเรียน กำหนดได้ แต่จะเน้นการช่วยเหลือด้านงบประมาณเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน ของโรงเรียนที่ต้องการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อม หรืออุปกรณ์การเรียนการสอนให้มีความทันสมัยมากขึ้น ล้วนแต่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการดำเนินงาน ในขณะที่โรงเรียน เรียกร้องให้คณะกรรมการโรงเรียนช่วยเหลือในเรื่องดังกล่าว คณะกรรมการโรงเรียนกลับเกิด ความรู้สึกไม่พอใจ เนื่องจากเห็นว่าไม่ใช่ภาระหน้าที่ของตนเพียงฝ่ายเดียวที่จะดำเนินงานใน ด้านนี้ ประกอบกับคณะกรรมการโรงเรียนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง อย่างแท้จริง เพราะเรื่องคณะกรรมการโรงเรียนตามนโยบายของพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 นับว่าเป็นเรื่องใหม่ แต่การรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจกับทั้งทางโรงเรียน และบุคคลภายนอกยังมีน้อย คณะกรรมการโรงเรียนทั้งผู้บริหาร บุคลากรภายในโรงเรียน หรือบุคคลภายนอก ไม่เข้าใจว่าเขาจะต้องปฏิบัติงานอย่างไร และขอบเขตหน้าที่ของตนอยู่ ตรงไหน เมื่อศึกษาข้อกำหนดในธรรมนูญโรงเรียน หรือกฎ ระเบียบของกระทรวง ซึ่งโรงเรียนไม่ได้

ปฏิบัติตาม แต่กลับปฏิบัติในทางตรงกันข้าม จึงสร้างความสับสนให้แก่คณะกรรมการโรงเรียน และส่งผลต่อการไม่ยอมเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการโรงเรียน หรือร่วมดำเนินงานกับทางโรงเรียน

“ดิฉันก็ไม่ค่อยทราบเรื่องทางการศึกษามากนัก เพราะไม่ได้ อยู่ในแวดวงนี้ พอโรงเรียนเชิญประชุม ก็เข้าไปแล้วไม่รู้จะ แสดงความคิดเห็นอะไร เช่น เขาพูดเรื่องแผนพัฒนา โรงเรียน เราก็ไม่รู้จะเสนอให้เขาพัฒนาอะไร พอเสนอให้ พัฒนาเรื่องบริเวณโรงเรียน ก็จะวกเข้าเรื่องหางบประมาณ ก็ต้องเดือดร้อนคณะกรรมการโรงเรียนหางบประมาณอีก ตอนหลัง ๆ บางทีก็ไม่ได้เข้าประชุม เพราะติดงานที่ต้อง รับผิดชอบ”

ผู้ทรงคุณวุฒิ

“ผมเองก็ไม่ค่อยเข้าใจบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียน ไม่รู้ว่ามีการประชุมโรงเรียนทำไม ในเมื่อ ผู้บริหารโรงเรียนก็ทำงานได้อยู่แล้ว บางครั้งผมไม่รู้ว่าจะเข้า ร่วมประชุมทำไม ไม่ได้ทำอะไร ให้ผมมาฟังผู้บริหารเขาพูด มาก ๆ ผมก็เบื่อ ทำอะไรก็ได้ ตอนหลังก็ให้เรายกมือลง คะแนนเสียงเห็นด้วย จะไม่เห็นด้วยก็ไม่รู้จะหาเหตุผลอะไร มาแย้งกับเขา”

ผู้แทนผู้ปกครอง

“ผมอยู่ในแวดวงการศึกษา พอจะทราบเรื่องคณะกรรมการโรงเรียน แต่พอมาเป็นเองแล้วกลับไม่เข้าใจว่า จริง ๆ คณะกรรมการโรงเรียนมีหน้าที่อะไร เพราะที่โรงเรียนเขาปฏิบัติกับที่กระทรวงกำหนด ไม่เหมือนกัน กระทรวงเน้นให้คณะกรรมการโรงเรียนดำเนินงานเรื่องของการวางแผนนโยบาย แต่โรงเรียนเน้นเรื่องของการหางบประมาณ ผมว่ากระทรวงน่าจะทำความเข้าใจกับโรงเรียนให้ดีกว่านี้ก่อนที่จะดำเนินงาน เพราะไม่อย่างนั้นคงจะไม่มีประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน”

ผู้ทรงคุณวุฒิ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ประกอบกับคณะกรรมการโรงเรียนไม่มีเวลาให้กับทางโรงเรียนในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน โดยเฉพาะในการประชุมคณะกรรมการโรงเรียนที่ตามมากฎ ระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการได้ระบุว่า โรงเรียนควรจัดประชุมคณะกรรมการโรงเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง ทำให้โรงเรียนต้องกำหนดวันประชุมคณะกรรมการโรงเรียน โดยเริ่มแรกนั้นโรงเรียนเพชรน้ำใจได้กำหนดให้มีการประชุมขึ้นในวันราชการ หมายถึง วันจันทร์ถึงวันศุกร์ แต่เป็นเวลาเลิกเรียน ได้แก่ เวลาประมาณ 17.00 – 19.00 น. เพราะคณะกรรมการโรงเรียนที่เป็นบุคลากรในโรงเรียนจะได้สามารถเข้าร่วมประชุมโดยไม่รบกวนเวลาการเรียนการสอนแต่อย่างใด แต่เมื่อถึงวัน-เวลาดังกล่าว การประชุมไม่สามารถมีขึ้นได้ เนื่องจากคณะกรรมการโรงเรียนมาประชุมไม่ครบองค์ประชุม เพราะคณะกรรมการโรงเรียนไม่มีเวลาที่จะเสียสละให้กับทางโรงเรียนมากนัก จนกระทั่งในที่สุดผู้อำนวยการโรงเรียนได้สรุปแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าวนี้ ด้วยการกำหนดวันประชุมคณะกรรมการโรงเรียนให้เป็นวันเสาร์ หรือวันอาทิตย์ ในช่วงเวลาระหว่าง 10.00 – 12.00 น. ยังความไม่พอใจกับบุคลากรในโรงเรียน แต่ถึงกระนั้นก็ไม่สามารถขัดคำสั่งของผู้บริหารโรงเรียนได้ และถึงแม้โรงเรียนจะกำหนดวันประชุมดังกล่าวให้เป็นวันหยุดราชการ โดยคาดหวังว่าคณะกรรมการโรงเรียนน่าจะสะดวกและมาเข้าร่วมประชุมได้อย่างพร้อมเพรียงแล้วก็ตาม คณะกรรมการโรงเรียนก็ยังคงมาไม่ครบทุกคน การประชุมทุกครั้งจะต้องมีคณะกรรมการโรงเรียนขาดประชุมอย่างน้อย 2-3 คน และบุคคลที่ขาดการประชุมบ่อยครั้งที่สุด ได้แก่ นายปรีชา นางสาวรรณา และนายสมชาติ (นามสมมติ) ซึ่งล้วนแต่เป็นผู้แทนผู้ปกครองทั้งสิ้น ด้วยเหตุผลหลักเดียวกันคือ ไม่อยากเข้าร่วมประชุม เพราะการประชุมทุกครั้ง หน้าที่ของตนก็เหมือนกันทุกครั้ง คือ เข้าไปเป็นผู้ฟัง และทำตามตอนลงคะแนนเสียงเห็นด้วย

“เราประกอบอาชีพส่วนตัว มีบริษัท เวลาว่างไม่ค่อยเป็นเวลา พอเขานัดประชุมกันวันอาทิตย์ ก็ยังไม่ว่าง เพราะบางทีก็ติดนัดลูกค้า หรือภารกิจส่วนตัว เนื่องจากวันธรรมดาเราก็ไม่ค่อยมีเวลาอยู่แล้ว พอวันหยุดก็อยากทำอะไรส่วนตัวบ้าง”

ผู้แทนผู้ประกอบการ

“ผมนัดประชุมตอนแรกก็นัดกันเป็นวันธรรมดา แต่ส่วนมากคณะกรรมการเขามีธุรกิจส่วนตัว กว่าเขาจะเลิกงาน เขาก็มาไม่ทันเวลาประชุม บางคนก็มาไม่ได้ เพราะติดงานประจำของเขา ก็เลยลองย้ายมาเป็นวันหยุด เขาก็ยังมากันไม่ได้อีก นี่ปัญหาใหญ่ของคณะกรรมการโรงเรียนเรา”

ผู้อำนวยการโรงเรียน

“ตอนแรกผู้อำนวยการก็นัดประชุมวันที่มีการเรียนการสอน แต่ใช้เวลาเลิกเรียนนะ คณะกรรมการโรงเรียนคนอื่นก็ไม่มากัน ที่มากันก็ไม่ครบองค์ประชุม เสียเวลากันหมด ตอนหลังก็จัดประชุมวันอาทิตย์ แต่บางคนเขาก็มาไม่ได้ เพราะเขาไม่มีเวลาให้ จะบังคับเขาก็ไม่ได้ อย่างครูพอถึงวันหยุดก็อยากจะพักผ่อน แต่ต้องออกมาประชุม ผู้บริหารสั่งจะให้ครูทำอย่างไร”

ผู้แทนครู

ถึงแม้ว่าสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจะได้รับการเยียวยาแก้ไข แต่ไม่ได้หมายความว่าความสัมพันธ์ที่เริ่มแตกร้าวของคณะกรรมการโรงเรียนจะสามารถกลับคืนสู่สภาพปกติได้ เพราะความรู้สึกไม่พอใจในบทบาทหน้าที่การดำเนินงาน โดยเฉพาะประธานคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งถูกริตรอนอำนาจหน้าที่โดยผู้บริหารโรงเรียน ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มความสามารถ เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนไม่เห็นด้วย และต้องการให้คณะกรรมการโรงเรียนดำเนินงานภายใต้

การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียนจึงไม่มีบทบาทหน้าที่ หรือความสำคัญในการบริหารงานหรือช่วยพัฒนาการศึกษา ในที่สุดจึงไม่สามารถทนต่อสภาพเหตุการณ์ที่บีบบังคับได้ ทำให้คณะกรรมการชุดดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งโดยการลาออกเร็วกว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้ในวาระของคณะกรรมการโรงเรียน

“ผู้บริหารโรงเรียนเป็นลักษณะไม่ฟังความคิดคนอื่น พอเขาเสนออะไรมา แล้วทุกคนต้องทำตาม แต่ผมเป็นประธานคณะกรรมการโรงเรียน เมื่อผมไม่สามารถดำเนินงานอะไรได้ ผมก็ไม่อยากทำ”

ประธานคณะกรรมการโรงเรียน

“เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการโรงเรียน ถ้าคนภายนอกดู ก็อาจจะคิดว่ามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน แต่ถ้าเข้ามาเป็นคณะกรรมการโรงเรียนแล้วจะทราบว่ามีความขัดแย้งกันอยู่ลึก ๆ ในเรื่องของบทบาทหน้าที่ที่ก้าวก่ายกัน”

ผู้แทนครู

แต่ในสภาพปัญหา โรงเรียนก็ไม่ได้ดำเนินการแก้ไข หรือบางกรณีก็ไม่สามารถแก้ไขได้ อย่างเช่น ในกรณีบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนที่มีเพียงเล็กน้อย เนื่องจากตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ได้กำหนดบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนไว้เพียงเท่านั้น ประกอบกับโรงเรียนเองก็เห็นควรว่าคณะกรรมการโรงเรียนควรจะมีบทบาทในการดำเนินงานเพียงเท่านั้น ซึ่งจากบทบาทดังกล่าว ทำให้คณะกรรมการโรงเรียนไม่รู้ลึกว่าหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนมีความสำคัญ เพราะเข้าใจแค่เพียงว่าคณะกรรมการโรงเรียนคือผู้รับฟังที่ดีในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน และเป็นที่ปรึกษาในบางเรื่องที่โรงเรียนต้องการขอความช่วยเหลือ หรือความคิดเห็น ซึ่งส่วนมากก็หนีไม่พ้นเรื่องงบประมาณ คณะกรรมการโรงเรียนจึงมีบทบาทในด้านวิชาการ คือ เป็นเพียงผู้รับฟัง แต่มีบทบาทให้คำปรึกษา

ในเรื่องของการหางบประมาณเพื่อโรงเรียนจะนำมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้เกิดผลงานต่อ คณะผู้บริหารโรงเรียน

ดังนั้นสภาพปัญหาที่สำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนในโรงเรียน เพชรน้ำใจนั้น เริ่มมาจากขั้นตอนการได้มาของคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งเป็นการแต่งตั้ง คณะกรรมการโรงเรียนที่ไม่มีคุณสมบัติเพียงพอในการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการโรงเรียน เนื่องจากเป็นบุคคลที่ไม่มี ความสนใจ และเห็นความสำคัญของการศึกษา ประกอบกับขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนอย่างแท้จริง จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียน สามารถควบคุมการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนดังกล่าวได้ อีกทั้งคณะกรรมการโรงเรียน ไม่สามารถเสียสละเวลาของตนให้กับโรงเรียนได้มากเท่าที่ควร จึงทำให้เกิดความไม่พอใจต่อทาง โรงเรียน พร้อมกันนี้เมื่อผู้บริหารโรงเรียนก้าวภายในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน มากเกินไปย่อมทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างคณะกรรมการโรงเรียนกับผู้บริหารโรงเรียน จากปัญหาทั้งหมดที่นำไปสู่การไม่สามารถทำงานร่วมกันได้ และสิ้นสุดของคณะกรรมการโรงเรียน ชุดดังกล่าว เนื่องมาจากสาเหตุที่สำคัญ คือ โรงเรียนไม่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนเรื่องคณะกรรมการ โรงเรียนตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และกระทรวงศึกษาธิการกำหนด และสามารถสรุปได้ว่าคณะกรรมการโรงเรียนเพชรน้ำใจนั้นยังไม่ประสบความสำเร็จ หรือมี ประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งผู้วิจัยจะแสดงถึงตัวบ่งชี้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน ในตอนต่อไป

จากสภาพปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน ผู้วิจัยพบ ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความสมัครใจเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ความตระหนักในความสำคัญ ของการปฏิบัติหน้าที่ ความเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ ความสนใจในเรื่องของการศึกษา การเสียสละเวลา และความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนอย่างแท้จริง โรงเรียน ควรจัดประชุมคณะกรรมการโรงเรียนให้ครบภาคเรียนละ 2 ครั้ง ควรขยายบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการโรงเรียนให้มากกว่าการเป็นแค่คณะที่ปรึกษา ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา

ตอนที่ 4 ตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน เพชรน้ำใจ

จากการที่ผู้วิจัยเข้าสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดระยะเวลา 4 เดือน โดยใช้กรณีศึกษาคือโรงเรียนเพชรน้ำใจ และเน้นศึกษาในขั้นตอนการได้มาของคณะกรรมการโรงเรียน การดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน และสภาพปัญหาอุปสรรค รวมทั้งแนวทางการแก้ปัญหาของคณะกรรมการโรงเรียนในโรงเรียนเพชรน้ำใจ พบว่าคณะกรรมการโรงเรียนนั้นเกิดจากการแต่งตั้งของผู้บริหารโรงเรียน ใช้การระบุตัวบุคคลที่ทางโรงเรียนต้องการให้เข้าร่วมมาเป็นคณะกรรมการโรงเรียนด้วย ซึ่งมีคณะกรรมการโรงเรียนทั้งหมด 15 คน ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่ม แต่ไม่ได้เป็นไปในอัตราส่วน 5:5:5 เนื่องจากคุณสมบัติที่ทางโรงเรียนกำหนดนั้นไม่เอื้อต่อการจัดสัดส่วนในลักษณะนี้ได้ พร้อมทั้งโรงเรียนได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนเพียงแค่คณะที่ปรึกษาเท่านั้น การดำเนินงานจึงไม่ปรากฏในเรื่องของการร่วมบริหาร หรือกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน นอกจากนี้ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจึงเน้นที่การพัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนมากกว่า เนื่องจากคณะกรรมการโรงเรียนเป็นเพียงคณะที่ปรึกษา เมื่อโรงเรียนเสนอแผนการดำเนินงานขึ้นมา คณะกรรมการโรงเรียนก็เพียงแสดงความคิดเห็นว่าเห็นด้วยหรือไม่ ซึ่งส่วนใหญ่ก็ต้องเป็นความคิดเห็นในทางเดียวกับโรงเรียน เพราะเมื่อเกิดความคิดเห็นที่สวนทางกัน ก็ไม่มีประโยชน์อะไร โรงเรียนไม่ได้รับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียน ไม่ได้ให้ความสำคัญกับคณะกรรมการโรงเรียนเลยแม้แต่น้อย ด้วยเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้คณะกรรมการโรงเรียนเกิดความรู้สึกบาดหมางกับทางโรงเรียน ไม่พอใจในรูปแบบการบริหารของโรงเรียน จึงไม่สามารถทนอยู่ได้จนครบวาระการดำเนินงาน 4 ปี ผลที่ตามมาก็คือ โรงเรียนต้องเลือกตั้งคณะกรรมการโรงเรียนชุดใหม่ที่สามารถอยู่ภายใต้การปกครองของผู้อำนวยการโรงเรียนได้ ซึ่งอาจจะถือได้ว่าการดำเนินงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการโรงเรียนกับโรงเรียนเพชรน้ำใจนั้นไม่ประสบความสำเร็จ ถึงแม้จะมีผลการดำเนินงานที่แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนพัฒนาการทั้งสภาพแวดล้อม และสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ในขณะที่มีคณะกรรมการโรงเรียนร่วมดำเนินงานด้วย แต่ที่จริงแล้วผลงานทั้งหมดต้องยกให้กับผู้บริหารโรงเรียนที่สามารถแสดงให้เห็นบุคคลภายนอกเห็นได้ว่าคณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งที่คณะกรรมการโรงเรียนไม่ได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถด้วยซ้ำ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถสรุปตัวบ่งชี้ได้ทั้งหมด 10 รายการ ซึ่งในแต่ละรายการประกอบด้วยตัวบ่งชี้ย่อยต่าง ๆ กัน แสดงได้ตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
<ul style="list-style-type: none"> ● ความเหมาะสมของกระบวนการแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีความถูกต้องตามข้อกำหนด ● จำนวนของคณะกรรมการโรงเรียนตามข้อกำหนด ● มีสัดส่วนตามที่กำหนดไว้ ● มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี 	<ul style="list-style-type: none"> ● คณะกรรมการโรงเรียนได้มาจากการเลือกตั้ง ● มีผู้แทนจากชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ● จำนวนคณะกรรมการโรงเรียนอยู่ ระหว่าง 7-15 คน ● เป็นไปในอัตราส่วน 5 : 5 : 5 ● เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งคณะกรรมการโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ● การวิเคราะห์เอกสาร ● การสัมภาษณ์ ● การสังเกต
<ul style="list-style-type: none"> ● คุณลักษณะของคณะกรรมการโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีความสนใจที่จะทำงานร่วมกับสถานศึกษา ● มีความสมัครใจที่จะร่วมดำเนินงาน ● มีความสนใจเรื่องการศึกษา ● มีเวลาที่จะเสียสละให้กับทางโรงเรียน ● เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม 	<ul style="list-style-type: none"> ● การเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ● การติดตามข่าวสารการดำเนินงานของโรงเรียน ● การลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ● ติดตามข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษา ● เห็นความสำคัญของการดำเนินงานร่วมกับโรงเรียนในฐานะคณะกรรมการโรงเรียน ● มีความสนใจในแผนการดำเนินงานและนโยบายของโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ● การสังเกต ● การสัมภาษณ์

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
	<ul style="list-style-type: none"> ● เข้าใจใฝ่ปฏิรูปการศึกษา ● มีความรู้เกี่ยวกับนโยบายและแผนการดำเนินงานของโรงเรียน ● คณะกรรมการโรงเรียนมีความตระหนักในอำนาจหน้าที่ เป้าหมาย และแผนการดำเนินงานของโรงเรียน ● ได้รับข้อมูลที่ดีและถูกต้องในเรื่องเกี่ยวกับคณะกรรมการโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีความรู้ และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง 	
<ul style="list-style-type: none"> ● คุณสมบัตินของผู้บริหารโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ● เปิดกว้างทางความคิด ● มีความเป็นประชาธิปไตย ● เน้นผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ● มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา ● เปิดโอกาสให้คณะกรรมการโรงเรียนได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ● พร้อมทั้งจะพัฒนาทั้งสภาพแวดล้อม บุคลากร และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ● การสัมภาษณ์ ● การสังเกต

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
<ul style="list-style-type: none"> ● บทบาทของคณะกรรมการโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีบทบาทในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงานของโรงเรียน ● มีบทบาทในการดำเนินงาน ร่วมกับโรงเรียน ● มีบทบาทในการร่วมกำหนด นโยบาย แผนการดำเนินงานของโรงเรียน ● เป็นคณะบุคคลที่ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ● มีบทบาทในการร่วมบริหาร การเงิน และงบประมาณ ของโรงเรียน ● มีบทบาทในการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> ● ด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ● ด้านการบริหาร ● ด้านการเป็นที่ปรึกษา ● ด้านการให้ความร่วมมือกับโรงเรียน ● ด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ● ด้านการบริหาร ● ด้านการเป็นที่ปรึกษา ● ด้านการให้ความร่วมมือกับโรงเรียน ● ด้านการประสานความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> ● การสัมภาษณ์ ● การสังเกต ● การวิเคราะห์เอกสาร

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
	<ul style="list-style-type: none"> ● มีบทบาทในการช่วยแสวงหาและให้ความสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ● มีบทบาทในการร่วมประสานงานกับองค์กรท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน 		
<ul style="list-style-type: none"> ● อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการมากกว่าเป็นแค่คณะกรรมการที่ปรึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> ● ส่งเสริมงานวิชาการของสถานศึกษา ● เสนอแนะการจัดสรรงบประมาณของโรงเรียน ● ส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ● ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ● ส่งเสริมให้มีการประกันคุณภาพทั้งภายในโรงเรียนและจากหน่วยงานภายนอก ● ประสานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> ● การวิเคราะห์เอกสาร ● การสัมภาษณ์ ● การสังเกต

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
<ul style="list-style-type: none"> ● การบริหาร ดำเนินงาน และการวางแผน การดำเนินงาน 	<ul style="list-style-type: none"> ● บริหารงานแบบมีส่วนร่วม ● มีการวางแผนการดำเนินงาน ● บริหารงานแบบมีส่วนร่วม ● มีการวางแผนการดำเนินงาน ● มีการประชุมที่เป็นระบบ ● มีรายงานการประชุม ● โรงเรียน มีนโยบาย พัฒนาการศึกษาในเรื่อง คณะกรรมการโรงเรียนที่ชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> ● ร่วมวางแผน ● ร่วมประเมินผล ● ร่วมรับฟังผลที่เกิดขึ้น ● บริหาร ● มียุทธศาสตร์การดำเนินงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับ คณะกรรมการโรงเรียน ● มีการวางแผนการประชุม ● ประชุมภาคเรียนละ 2 ครั้ง ● มีรายงานการประชุมครบทุกครั้งที่ประชุม ● มีใจความสมบูรณ์ ● มีรายละเอียดครบถ้วน 	<ul style="list-style-type: none"> ● การสังเกต ● การสัมภาษณ์ ● การศึกษาเอกสาร

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
	<ul style="list-style-type: none"> โรงเรียนสามารถปฏิบัติตามเป้าหมายด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนได้ 		
<ul style="list-style-type: none"> การดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ มติของที่ประชุมคณะกรรมการโรงเรียนเป็นไปตามมติ คณะกรรมการโรงเรียนติดตามผลการดำเนินงานตามมติที่ประชุม 	<ul style="list-style-type: none"> คณะกรรมการโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนทุกครั้ง คณะกรรมการโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนครบทุกคน โรงเรียนปฏิบัติตามมติที่ประชุมคณะกรรมการโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียนมีการสอบถามถึงการดำเนินงานหรือผลการดำเนินงานเพื่อตรวจสอบว่าเป็นไปตามมติที่ประชุมหรือไม่ 	<ul style="list-style-type: none"> การสัมภาษณ์ การสังเกต การศึกษาเอกสาร
<ul style="list-style-type: none"> การดำเนินงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการโรงเรียนกับโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> มีความเข้าใจตรงกันในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน เคารพในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของแต่ละบุคคล 	<ul style="list-style-type: none"> ร่วมดำเนินงานตามขอบเขตหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม คณะกรรมการโรงเรียนได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ 	<ul style="list-style-type: none"> การสังเกต การสัมภาษณ์

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
	<ul style="list-style-type: none"> ● เปิดโอกาสให้คณะกรรมการโรงเรียนทุกคนได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถ 		
<ul style="list-style-type: none"> ● ผลการดำเนินงาน 	<ul style="list-style-type: none"> ● โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ● มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและพร้อมที่จะพัฒนาตลอดเวลา ● มีรูปแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ● มีการบริหารงานที่เป็นระบบและเป็นประชาธิปไตย 	<ul style="list-style-type: none"> ● สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่ดี ● พัฒนาคณาครในโรงเรียน ● สร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรในโรงเรียน ● พัฒนางานวิชาการของโรงเรียน ● มีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ● มีสื่อการเรียนการสอนที่ครบครัน และทันสมัย ● มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ● มีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ● ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น ● มีแผนการดำเนินงาน และนโยบายของโรงเรียน ● มีการบริหารงานที่เป็นระบบ 	<ul style="list-style-type: none"> ● การวิเคราะห์เอกสาร ● การสัมภาษณ์ ● การสังเกต

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
		<ul style="list-style-type: none"> ● มีการกระจายอำนาจในการบริหารงาน ● มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน 	
<ul style="list-style-type: none"> ● ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการโรงเรียนกับโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ● คณะกรรมการโรงเรียนได้รับการยอมรับจากโรงเรียน ● โรงเรียนดำเนินงานร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ● คณะกรรมการโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับโรงเรียน ● คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงานร่วมกับโรงเรียนได้ครบวาระการดำเนินงาน 4 ปี 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้บริหารให้ความสำคัญแก่คณะกรรมการโรงเรียน ● โรงเรียนแก้ไขข้อข้องใจที่ทำให้คณะกรรมการโรงเรียนเข้าใจผิด ● โรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ ● โรงเรียนทำความเข้าใจกับคณะกรรมการโรงเรียนถึงบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน ● ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ● โรงเรียนจัดประชาสัมพันธ์ของการดำเนินงานของโรงเรียนสู่ชุมชน ● โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> ● การสังเกต ● การสัมภาษณ์ ● การวิเคราะห์เอกสาร

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
		<ul style="list-style-type: none"> ● โรงเรียนให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน เช่น ลานกีฬา ห้องสมุด ● คณะกรรมการโรงเรียนถือว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ● คณะกรรมการโรงเรียนเห็นว่าการพัฒนาโรงเรียนเป็นหน้าที่ของตนเช่นกับโรงเรียน ● คณะกรรมการโรงเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน 	

จากตารางข้างต้นสามารถสรุปตัวบ่งชี้ได้ตามกระบวนการของคณะกรรมการโรงเรียน ตั้งแต่การได้มาจนถึงผลการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียน โดยผู้วิจัยยึดกรณีศึกษา คือ โรงเรียนเพชรน้ำใจเป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบ เพื่อให้เกิดตัวบ่งชี้ เนื่องจากแรกเริ่มนั้นก่อนที่ผู้วิจัยจะเข้าสนาม ศึกษาในเทศก์สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครได้ให้ข้อมูลว่า โรงเรียนเพชรน้ำใจเป็นโรงเรียนที่มีคณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนทำให้โรงเรียนได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว แต่เมื่อได้เข้าสู่สนาม และเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งสรุปผลการวิจัยแล้ว พบว่าโรงเรียนเพชรน้ำใจมีผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมจริง มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วจริง แต่เป็นการพัฒนาหรือผลการดำเนินงานที่เกิดกับงานอาคารสถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ แต่ผลงานด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หรือผู้สอนยังไม่เห็นเป็นรูปธรรมเท่าใดนัก ดังนั้นในการพัฒนาตัวบ่งชี้ดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงใช้เทียบกับโรงเรียนเพชรน้ำใจ ซึ่งไม่ประสบความสำเร็จในเรื่องการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนตามที่ศึกษานิเทศก์ได้กล่าวไว้แต่อย่างใด